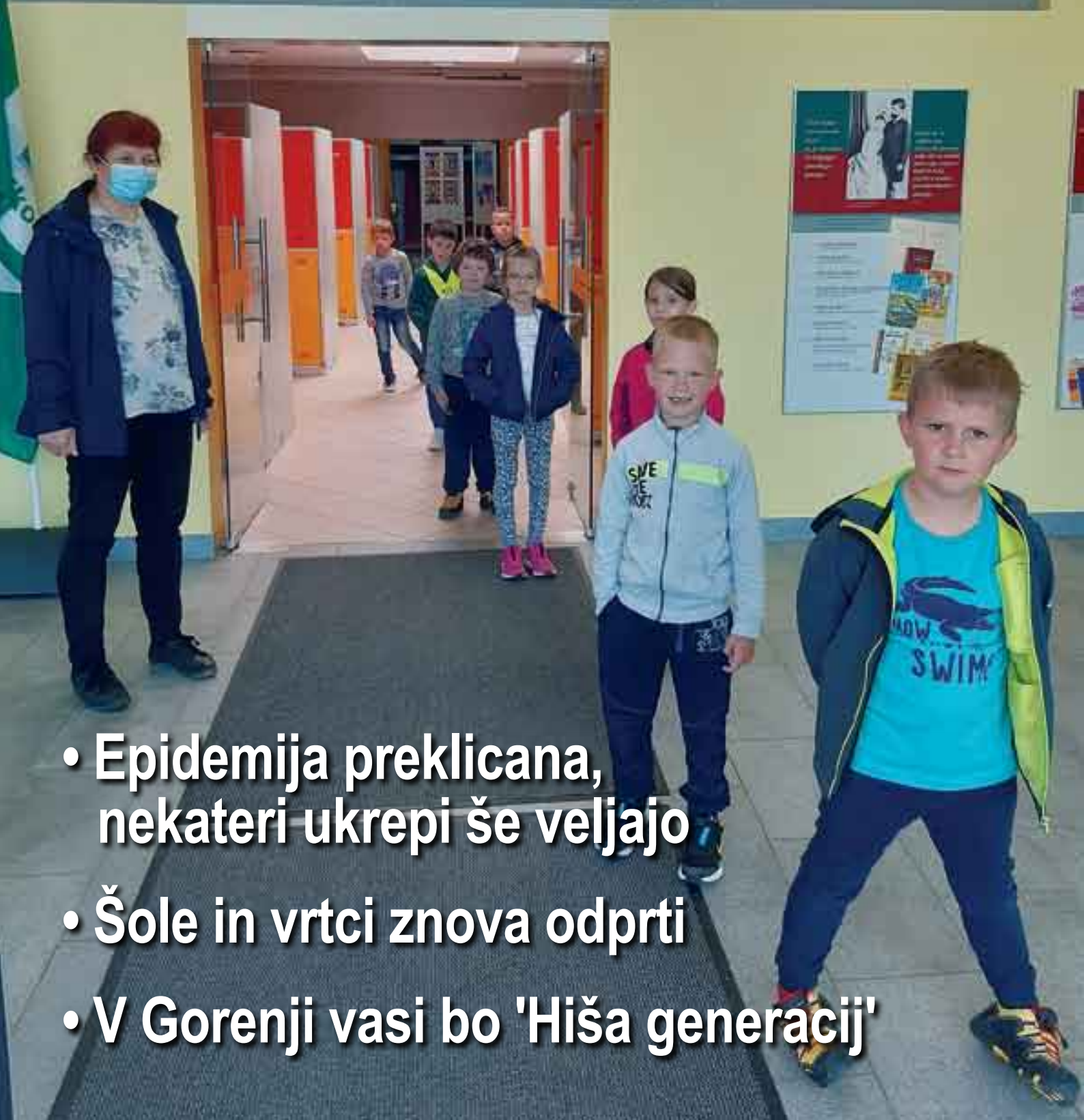

Podblegaške novice

letnik 24, številka 4
maj 2020

GLASILO OBČINE
GORENJA VAS
- POLJANE

- Epidemija preklicana, nekateri ukrepi še veljajo
- Šole in vrtci znova odprti
- V Gorenji vasi bo 'Hiša generacij'

Pravi čas za spremembe in priložnosti

Slovenci in Poljanci smo znani po tem, da smo vsak na svojem področju, v poklicu, zelo strokovni in uspešni; po natančnosti, sposobnosti in znanju se lahko primerjamo s svetom. Težava pa nastane, ko je treba združiti znanje, nadgraditi dobre ideje in na koncu pokazati večji in odmevnejši rezultat. Še vedno smo preveč zaverovani vase in premalo odprti za druge ideje. Seveda pa to ne velja za vse. Kdor je to presegel in se zna povezovati in nadgrajevati, je danes v naši občini uspešen, lahko pa rečem, da jih poznam kar nekaj, ki posegajo v sam vrh v svetovnem merilu.

Zdajšnja svetovna kriza zaradi koronavirusa je natančno pokazala, kje je naše gospodarstvo ranljivo. Tisti del, ki proizvaja polizdelke za končni produkt, je zelo hitro občutil upad naročil, tisti, ki se o svojem končnem produktu pogovarjajo na trgu s končnim kupcem, pa imajo več možnosti za prilagajanje.

Zelo pomembno je naše turistično gospodarstvo, saj je tukaj manj konkurence, ker se naše Poljanske doline in ljudi ne more odnesti drugam. Stopamo eno stopnico višje, saj je projekt Zelena destinacija trajnostno usmerjen in povezuje gospodarske, kulturne ter okoljske vidike razvoja. Vzpostavili bomo ustrezno ravnotežje med vplivi turizma na okolje, zaposlenimi v turizmu, turističnimi ponudniki in v povezovanju.

Država Slovenija je v tridesetih letih veliko napredovala, izredno je napredovalo gospodarstvo, saj so naši produkti, ki so tudi najzahtevnejši, iskani in cenjeni po vsem svetu. Preveč pa se ločuje politika, premalo je pogleda v prihodnost in preveč je spominjanja, kako je bilo v starih časih enoumja. Treba se je zavedati, da čas teče naprej, da so s padcem berlinskega zidu v Evropi nastale nove razmere, posledično so nastale nove države in poti nazaj v tiste čase

ni več. V novi slovenski državi so nastale nove občine, kot država smo postali del Evropske unije in prav občine so z razvojnimi evropskimi sredstvi zelo napredovale.

Veseli me, da smo vsi skupaj del te pozitivne zgodbe in prepričan sem, da je občina Gorenja vas - Poljane v četrtni zgodovini upravičila svoj nastanek in obstoj.

Župan Milan Čadež

Vsebina

Uvodnik.....	str. 3
Osnovni higienski ukrepi kljub preklicu ostajajo.....	str. 4
Šole in vrtci znova odprli svoja vrata.....	str. 5
Posledice epidemije za največje zaposlovalce v občini.....	str. 6 in 7
Koronakriza in obrtniki.....	str. 7
Intervju: Žan Mahnič, državni sekretar za nacionalno varnost.....	str. 8
Obnova ceste Murave-Žetina do decembra.....	str. 9
Nova podoba Podružnične šole Sovodenj.....	str. 10
Čistili ob upoštevanju omejitvenih ukrepov.....	str. 12
Vseslovenska kampanja ozaveščanja Ekološko in lokalno je idealno!.....	str. 13
Če je kolesarjev več, morajo voziti eden za drugim.....	str. 14
Knjižnice spet odprte.....	str. 16
Na pomoč! Z najstnikom doma.....	str. 17
Pomagajmo, če lahko.....	str. 18
Tretjič praznovanje svetovnega dneva čebel.....	str. 19
Previdno, srne polegajo mladiče!.....	str. 20
Kuhanje kope: »Dim, tradicija, spomini«.....	str. 21
Nejc Mravlja, soustvarjalec 30-letnega Radia Ga Ga.....	str. 22
Sovodenjski gasilci prvaki v spajanju sesalnega voda.....	str. 23

Naslednja številka: po 20. juniju 2020

Vaše prispevke za naslednjo številko Podblegaških novic pošljite do 8. junija 2020 po elektronski pošti podblegaske.novice@gmail.com ali na naslov: Uredništvo Podblegaških novic, Poljanska cesta 87, 4224 Gorenja vas. Na ista naslova lahko pošiljate tudi informacije o prireditvah, ki jih organizirate. Prispevkov, ki jih bomo prejeli po tem datumu, ne bo mogoče objaviti!

Stik z županom

Župan je dosegljiv za vaša vprašanja, predloge in mnenja vsak torek in sredo. Če se boste želeli pri njem oglasiti osebno na občini, se prej najavite pri tajnici na telefonsko številko 04/51-83-100 in povejte, približno koliko časa boste potrebovali, da boste dobili termin in vam ne bo treba čakati. Lahko se zgodi, da zaradi dopusta ali neodložljivih obveznosti kljub napovedanim uradnim uram ne bo dosegljiv, za kar se že vnaprej opravičuje in prosi za razumevanje.

M. B.

Kdaj in kako do župana?

vsak torek 15 ^h –17 ^h	po tel.: 051/384-433
vsako sredo 14 ^h –17 ^h	na sedežu občine

PODBLEGAŠKE NOVICE (ISSN 1408 - 3086) – Glasilo Občine Gorenja vas - Poljane. Naslov: Uredništvo Podblegaških novic, Poljanska cesta 87, 4224 Gorenja vas. Elektronska pošta: podblegaske.novice@gmail.com. Odgovorna urednica: Damjana Petermelj. Pomočnica urednice: Tina Dolenc. Članice uredniškega odbora: Jana Oblak, Kristina Z. Božič in Lidija Razložnik. Oglašno trženje: Barbara Bogataj, tel. št.: 04/51-83-124, 041/767-390, e-naslov: barbara.bogataj@obcina-gvp.si. Lektorici: Ana Tušek in Polona Petermelj. Računalniški prelom in oblikovanje: 2Rdesign, Robert Resman, s. p., Tisk: Tiskarna Artelj. Podblegaške novice so tiskane v 2400 izvodih in jih brezplačno prejemo vsa gospodinjstva v občini Gorenja vas - Poljane. Na voljo so tudi na: <http://www.podblegaske-novice.si/>. Uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja in preoblikovanja člankov. Izbrane poslane fotografije objavljamo tudi na spletnih straneh občine, razen če avtor tega pri pošiljanju za objavo v časopisu ne bo izrecno prepovedal. Podblegaške novice so v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS, vpisane pod zaporedno številko 102. Foto na naslovnici: Učenci 1. a OŠ Ivana Tavčarja Gorenja vas z učiteljico Heleno Gorjan pri izhodu iz šole – na prvi šolski dan, že drugi v tem letu. Foto: D. P.

Kronika dveh mesecev

Prvi val bolezni je mimo. O tem govorijo podatki in boj za zasluge milega poteka epidemije. Razumem ta strah. Slovenci imamo z zmagovalci precej slabe izkušnje.

Februarja in marca smo poslušali zgodbe iz Italije. Delavci v zdravstvu so se preselili v bolnišnice, zbolevali, umirali, duhovniki množično pokopavali, ljudje na balkonih pa so igrali žalostne pesmi.

In se je začelo. Še dobro da smo ga dobili, prvega pozitivnega, ker se je že dvomilo v ustreznost testov. Število je naraščalo in ko se je podvajalo že na dva dni, so spoznali, da gre presneto zares. Pomirjajoči toni tiskovnih konferenc so zamrli, le konfekcija govork se je še redno menjala. In so zamenjali še komika za vojščaka in kdor ni bil v vojski, je lahko začutil, kaj je to poveljevanje.

Kako hitro smo sprejeli ukrepe, koliko ljudi se je samoorganiziralo za enotni boj. In bil je dober in to nam zavida marsikdo, tudi čez mejo. Malo manj onega MŠ : JJ.

Ste tudi vi spregledali pomladni naval življenja, ker je tam čez močno kosila smrt? Verjetno. Pa smo ob vsem tem vseeno lahko spoznavali meje naše občine in »kje so tiste stezice, ki so včasih bile«. Boj za preživetje nas je zapeljal nazaj k naravi in domači vrtovi z angleško travo so postali vrtnički s solato, čebulo in korenjem. Primanjkovalo je kvasa, kar je evolucijsko bistveno višja stopnja, kot so jo dosegli po svetu, kjer so trgovine ostale brez toaletnega papirja. In se spet peče kruh in je spet aktualna moka in to tista v večjem pakiranju. Kruh bo. Odvalil se je kamen, kot se je odvalil izpred Kristusovega groba in obhajali smo veliko noč, brez romanja pirhov in cerkveni duh se je že nekaj časa širil po digitalnih poteh. Pa je šlo. Brez oskubljenih smrek in brez vandalizma nad prometnimi znaki so šle mimo tudi okrogle

obletnice. Nisem jih pogrešal. Pogrešal sem stike, pogovore še o čem drugem in pogrešal sem uvid, ki ga bom imel na ta čas čez leto ali dve. Pogrešal sem maturantski ples, tečaj štirih korakov dunajskega valčka in trenutek, ko se po dolgem času ponovno odenem v ne preveč udomačen gvant. A so mi kot očetu maturantke namesto zabave prisodili le ogled Cankarjevih Hlapcev iz domače zofe. Hlapce, ki se obračajo po vetru, srečujem redno, pa jih ne pogrešam. Vreme se je ogrelo, razmere umirjale in najmanj ogroženi so že vpili, da je vse to brez veze in podlegli 'trendovskemu' športu – kolesarjenju. Le starejši so še vdano ubogali gospodarje. In je prišel 1. maj. Ni bilo kresov in za razliko od prejšnjih let se letos nismo najedli socialističnih prvomajskih parol – pa zato kakovost življenja ni trpela.

Za tem je minila 40-letnica smrti Tita, ki počasi dobiva podobno diktatorja in za lep spomin nanj so nam sporočili, da je bila njegova krsta na pogrebu prazna. Pravega Tita so zagrebli šele noč za tem in obložili z devetimi tonami. Take količine strahu niti Rimljani niso zvalili na Kristusov grob. Dobro so nas potegnili – ne zadnjič.

Še vedno se greje. Najprej so prišli na vrsto najbolj ranljivi; lastniki vikendov, igralci tenisa in golfa. Potem pa smo lahko razmišljali o počitnicah tudi mi – mogoče letos ne na križarki Diamond Princess – kjer dopust in karanteno užiješ v enem. Letos bomo zadovoljni že ob srečanju v domačih logih in bodo tista bahanja o Maldivih predstavljena za sezono ali dve.

Če pogledam skozi delo, ki počasi postaja mojemu delu podobno, opažam, kako so bili pacienti neverjetno potrpežljivi /seveda ne vsi/ in kako hitro so razumeli novo stanje. Še najbolj so ga razumeli starejši, ki ne iščejo teorij zarot oz. rumenih forumov, kjer se avtorji v duhu svojega

Foto: arhiv Janeza Koprivca
Janez Koprivec

poguma podpišejo z Miki Miška. Zavzetost starejših je še najbolj razumljiva. Prav oni so čutili, kako presneto zares je šlo. Eni so jim peli, drugi igrali, pa jim je bilo vseeno težko.

Sedaj sem tam, kjer sem bil. Spet hodim v službo s kolesom, striktno sam, da ne bi kdo pomislil, da sem del protestniškega gibanja. Delo poteka izjemno počasi, v obraze si ne plujemo, v roke si ne segamo, prihajajo obiska potrebni, pa gre. In se vprašam, kdo je v teh dveh mesecih reševal dva dni stare smrkaste nosove, kratkotrajne bolečine v mišicah, neopazne izpuščaje, napenjanje tu in tam in vse drugo 'nujno' breme podhranjenega zdravstva. Nisem jih opazal niti v urgentni službi niti v svoji ambulanti.

Vsem se ni izteklo tako dobro, nekatere bolezen še čaka. Verjetno nas oplazi še kakšen val. Kdo nas bo takrat še enkrat uspel prepričati, da gre presneto zares. Enotni zmoremo veliko, to pa je presežek, ki ga ne premorejo niti Cankarjevi Hlapci, ki me spominjajo na mestne 'kolesarje'.

Janez Koprivec

Ob nevihtah izklopimo električne naprave iz omrežij

V prihajajočih toplih dneh se pogosteje kot sicer pojavljajo nevihte z udari strele, zaradi katerih lahko pride do poškodb naprav.

Da bi se v čim večji meri izognili poškodbam naprav, kot so modem, TV-komunikator, računalnik ali televizor, ki so priključene na električno in komunikacijsko omrežje, je priporočljivo, da jih pred nevihto iz omrežja izključimo. Na ta način lahko preprečimo marsikatero okvaro naprave, predvsem pa si prihranimo slabo voljo, če zaradi tega ne bi mogli dostopati do interneta, spremljati TV-oddaj ali uporabljati fiksne telefonije.

Bodimo torej skrbni in v času, ko so nevihte z udarom strele pogostejše, poskrbimo, da bo komunikacijska oprema tudi ob udaru strele ostala nepoškodovana. P. N.

Spoštovane občanke in občani

V zadnjem času, kot smo lahko vsi občutili, se je za nas življenje v veliki meri spremenilo. Covid-19 ne le, da je v nas obudil dvome, ampak tudi strah za zdravje nas samih in naših bližnjih. Ob pričetku epidemije so začeli veljati različni ukrepi in omejitve, katerih doslej še nismo doživeli ali si sploh predstavljali, da se lahko zgodijo.

Od vse nas je položaj zahteval veliko prilagajanja, potrpljenja in skrbi za bližnje.

V naši občini se ni okužil nihče. Da je temu tako, se lahko zahvalimo predvsem odgovornemu ravnanju vseh nas, geografski legi ter razkropljenosti naselij, ki nam občanom omogočajo precej več svobode gibanja v naravnem okolju kot pa v večjih mestih.

Najbolj pa so vsekakor vplivali volja, pripravljenost ter skrb vsakega posameznika za bližnje in ljubljen.

Zahvaljujem se vsakemu občanu posebej za dosledno upoštevanje navodil, vestno ukrepanje v vsakem gospodinjstvu, vseh ustanovah in ostalih društvih.

Zahvala gre tudi vsem posameznikom, ki ste s svojimi predlogi, komentarji pa tudi kritikami pozitivno vplivali na samo doživetje epidemije in zavedanje o odgovornosti za zdravje celotne skupnosti.

Nekateri temeljni higienski ukrepi kljub preklicu epidemije še veljajo in ostajajo del našega vsakdana. Poskrbimo, da bomo z njihovim upoštevanjem preprečili morebiten drugi val okužbe.

Iskrena hvala ter ostanimo zdravi.

Primož Kokalj, poveljnik Civilne zaščite Občine Gorenja vas - Poljane

Osnovni higieniški ukrepi kljub preklicu ostajajo

Zaradi ugodnejše epidemiološke slike je vlada z odlokom preklicala splošno epidemijo bolezni covid-19. Ta je pri nas trajala nekaj več kot dva meseca.

V vseh zaprtih prostorih je tudi po preklicu epidemije obvezno upoštevanje higienskih ukrepov in uporaba zaščitne maske.

Po sprostitvi potniškega prometa, odprtju teras lokalov in restavracij so se 18. maja odprle vse trgovine, v restavracijah je dovoljena strežba tudi v notranjih prostorih, prav tako so goste začeli sprejemati v nastanitvenih objektih, kjer imajo manj kot 30 sob, kampi in glampingi, hostli ter planinske kočice, odprti so vrtni in šole. Spet so možni treningi za ekipne športe.

Ob upoštevanju preventivnih ukrepov so ponovno dovoljena zbiranja do 50 ljudi. Na javnih mestih pa mora organizator zagotoviti ukrepe in poskrbeti, da jih bodo ljudje

upoštevali. Prepovedana ostajajo zbiranja na javnih krajih, kjer ni mogoče preprečiti minimalnih stikov med ljudmi oz. zagotoviti upoštevanja priporočil. Prepovedano je zbiranje v diskotekah in nočnih klubih ter zbiranje ljudi zaradi izvajanja aktivnosti ali programa na ali v vodi. Prisotnost gledalcev na športnih tekmovanjih prav tako še vedno ni dovoljena.

Vsi drugi ukrepi veljajo še naprej, saj nevarnost širjenja okužbe ostaja, njihovo sproščanje je predvideno 1. julija. Osnovni higienski ukrepi tako ostajajo.

Še vedno velja, da se izogibamo tesnim stikom z ljudmi, ki imajo povišano telesno tem-

peraturo, kihajo in kašljajo, redno in temeljito si umivamo roke z vodo in milom ali uporabimo namensko razkužilo za roke, ne dotikamo se oči, nosu in ust ter upoštevamo pravila higiene kašlja. V zaprtih javnih prostorih pa nosimo masko.

Zaščitna maska del vsakdana

Masko si je potrebno nadeti ob obisku vseh vrst trgovin, pošte, cerkva, zdravstvenih domov, lekarn in bolnišnic, frizerskih, kozmetičnih in

drugih lepotnih salonov ter drugih ponudnikov storitev. Pred vhom in izhodom v vse zaprte prostore mora biti na voljo razkužilo. Za zaščitno masko mora poskrbeti vsak sam.

Uporaba maske

Uporaba in odstranjevanje maske morata biti pravilna, da ne pride do okužbe. Najprej si je potrebno dobro umiti roke z milom in vodo ali si jih razkužiti. Maska mora biti obrnjena tako, da je vgrajena kovinska žička zgoraj. Pri barvni maski mora biti bela stran obrnjena navznoter. Zanke se zatakne za ušesa, vgrajeno kovinsko žico pa pritisne ob nos, da se maska tesno prileže obrazu. Masko se drži na nosu, spodnji del se potegne pod brado. Pravilno nameščena maska mora pokriti usta, nos in brado. Ob nošenju očal se jo namesti pod očala.

Maska je namenjena enkratni uporabi. Po dveh urah oziroma ko postane vlažna, jo je potrebno zamenjati. Roke si je potrebno dobro umiti ali razkužiti tudi pred odstranitvijo maske. Masko je potrebno prijeti samo za ušesne zanke, da ne pride do okužbe, in jo vstaviti v plastično vrečko ter jo z vozlom oziroma elastiko dobro zapreti ter hraniti na varnem mestu 72 ur. Po tem času jo odvržemo v koš z mešanimi odpadki ter si ponovno umijemo ali razkužimo roke.

Maske se med uporabo ne dotika, nikoli se je ne nosi pod nosom ali brado. Ob odstranjevanju je glavo treba držati naravnost in ne gledati navzdol, saj se s tem prepreči raztros mikrobov s površine maske na obleko. Ta navodila veljajo tako za maske za enkratno uporabo kot uporabo pralnih bombažnih mask, ki se jih uporabi večkrat. Te je po uporabi treba namočiti v vreli vodi, jih ročno oprati z milom ali blagim detergentom, posušiti na zraku ter pred ponovno uporabo še polikati.

Lidija Razložnik

Obisk maš spet možen, a z omejitvami

30. aprila je Slovenska škofovska konferenca izdala navodila, ki veljajo tudi za župnije v občini Gorenja vas - Poljane. V njih je določeno, da je možna udeležba pri mašah v cerkvah, kjer je poskrbljeno za varno razdaljo med posameznimi udeleženci, ki morajo nositi maske, prav tako tudi za razkuževanje in zračenje. Pred vstopom si je treba razkužiti roke in ves čas ohranjati priporočeno razdaljo med posamezniki. Dovoljeno je, da člani istega gospodinjstva sedijo skupaj. Obhajilo se še vedno deli samo na roke, v kropilnikih ni blagoslovljene vode. »Vse to v praksi zahteva kar nekaj prilagoditev«, je povedal župnik na Trati in dekan dekanijske škofije Loka Gregor Luštrek. Ljudje morajo zato v cerkev priti prej kot običajno, saj se morajo zvrstiti na svoja mesta. V njegovi župniji so se ljudje lepo razporedili k udeležbi pri maši čez cel teden, saj se držijo navodil škofov, ki so v trenutnih razmerah odločili, da šteje udeležba pri maši katerikoli dan kot v nedeljo. Uvedli so tudi sobotno večerno mašo.

Tako niso nikogar zadržali zunaj cerkve. Podobno je tudi v drugih župnijah.

Se pa župnijam že pozna izpad običajnih darov. Ti, ki jih zberejo sedaj v poseben nabiralnik, zadoščajo le za sprotno pokrivanje stroškov, ne zadoščajo pa za vzdrževanje objektov.

Zakramente se deli ob upoštevanju splošnih predpisov o preprečevanju prenosa virusa. Pogrebni obredi se opravljajo v ožjem družinskem krogu, pogrebne maše pa ob že omenjenih pogojih. Vse dejavnosti župnij, pri katerih se zbirajo ljudje, so do nadaljnjega odpovedane, verouk pa poteka na daljavo.

Jure Ferlan

Tudi v cerkvah veljajo omejitveni ukrepi.

Otroci spet v razredih in igralnicah

Skoraj vsi učenci prvih treh razredov obeh osnovnih šol v občini so po dobrih dveh mesecih dela od doma 18. maja spet sedli v šolske klopi, vrtca Zala in Agata pa sprejela predšolske otroke.

Foto: Špela Režen

V vrtcu je igra zdaj precej drugačna.

Kot je pojasnila ravnateljica OŠ Poljane Metka Debeljak, so imeli že v tednu pred ponovnim pričetkom pouka vse dogovorjeno. »V nedeljo nas je malo stiskalo, a je današnji dan potekal enkratno, nobenih zapletov ni bilo,« je bila zadovoljna po koncu prvega dne pouka. »Učenci so bili zelo veseli ponovnega druženja, edina slabost, ki so jo zaznali, je bila zgodnje vstajanje,« je smeje dodala. Na matični šoli je prišlo k pouku 117 učencev, manjkali so le štirje, v Javorjah pa je bilo pri pouku vseh 36 otrok. Jutranje varstvo je potekalo brez težav. Ker je bil lep dan, so bili učenci večino dneva zunaj. »Edina težava, ki jo imamo ob ponovnem začetku pouka, je ta, da na matični šoli obnavljamo kuhinjo, tako da smo jo preselili na drugo lokacijo, razdelilno kuhinjo smo pa uredili v dveh učilnicah.«

Debeljakova je zadovoljna tudi, da s poukom na daljavo ni (bilo) težav. Nanj so učence pripravili že pred zaprtjem šole. Učitelji so se prilagodili tako, da že dan prej zvečer pripravijo vse potrebno v spletnih učilnicah za učence za naslednji dan. »Zadovoljni so z delom učencev, tudi s starši izredno dobro sodelujejo,« je pohvalila nov način dela.

Pogrešajo skupne igre

V Gorenji vasi s ponovnim pričetkom pouka prav tako ni bilo težav, je ocenil ravnatelj OŠ Ivana Tavčarja Izidor Selak. »Prvi dve uri sta bili namenjeni bolj seznanjanju učencev z ukrepi, poskušamo se jih držati. Otroci, k pouku jih je na matični šoli prišlo 155 od 158, v Lučinah vsi, 22, prav tako na Sovodnju, 31, malicajo v svojih razredih. Torbe in potrebščine puščajo v šoli, domačih nalog ni. Zahvaljujem se staršem za razumevanje, prav vsi otroci so od doma prinesli potrdila, da so zdravi.«

Na matični šoli je pri pouku osem oddelkov, ki so jih razdelili v 16 skupin, v nobeni pa ni več kot 11 otrok. »Približno polovica otrok ostane tudi v podaljšanem bivanju in na kosilu. V ta namen smo preuredili jedilnico, tako da je zdaj naenkrat v njej lahko 24 otrok. Hrano jim

razdelijo učiteljice.« Priznal je še, da so imeli veliko dela tudi z usklajevanjem prevozov, a zaenkrat vse poteka tako, kot mora.

Ob izhodu smo srečali učence 1. a (foto na naslovnici), ki so vsi v en glas zatrdili, da so težko čakali na vrnitev v šolo, da pa najbolj pogrešajo skupne igre. Tudi lovljenje, ki je bilo na urniku, so prilagodili, da so ohranili primerno razdaljo, učiteljica Helena Gorjan pa se je najbolj razveselila, da je na prostem lahko snela masko.

Od osem do deset otrok na igralnico

Nekateri vrtčevski otroci so se po dobrih dveh mesecih prav tako srečali s svojimi vzgojiteljicami in prijatelji. Čeprav so morali upoštevati številne higienske ukrepe, je bilo snidenje veselo in joka ni bilo prav veliko. Glede na higienske ukrepe in normative o dovoljenem številu otrok v posameznih skupinah so lahko sprejeli samo od osem do deset otrok na igralnico. V gorenjevaškem vrtcu Zala s podružnicami so tako sprejeli skupno 91 otrok, poljansko Agato pa je ponovno smelo obiskati 90 otrok. Čeprav je bilo prijav več, so vodje vrtcev starše prosile, naj pripeljejo le tiste otroke, za katere nujno potrebujejo varstvo. Temu ustrezno so strokovne delavke predhodno pripravile tudi prostore, umaknile tiste igrače, ki jih ni mogoče

ustrezno razkuževati ali prati, navodila o prihodih in odhodih otrok pa so prejeli tudi vsi starši.

Ob prihodu poseben protokol

Vodja enote Dobrava Branka Pavkovič je pojasnila, da ob prihodu v vrtce velja poseben protokol, ki se ga morajo držati vsi, ki prihajajo tja. Razkuževanje rok pred vhom, starši se morajo držati ur prihoda in odhoda, mlajše otroke do igralnic pospremi starši, starejši otroci pa se od staršev poslovijo kar med vrati, kjer jih vzgojiteljica pospremi v garderobe, umivalnico ter igralnico. Kljub temu da pri sprejemanju in oddajanju otrok vzgojiteljice in starši nosijo masko, Pavkovičeva pravi, da ni bilo večjih težav pri ponovni vključitvi v skupino. »Dopolodne so se otroci največ gibal na svežem zraku, kjer so raziskovali v gozdovih, na travnikih, se igrali z naravnim materialom, peli pesmi ter uživali v druženju s sovrstniki. Navdušeno so pripovedovali, kaj vse so počeli doma ... Želimo si, da bi lahko čim prej zopet vsi brezskrbno in varno zakorakali nazaj v vrtce,« je še dodala Branka Pavkovič.

Otroci dobro prenesli vrnitev v vrtce

V poljanskem vrtcu Agata je bilo podobno. Kot je povedala pomočnica ravnateljice za vrtce na OŠ Poljane Špela Režen, so poskrbeli, da so skupine in strokovne delavke v oddelku stalne in tako ne prihaja do 'mešanja'. Oddelki se tudi ne združujejo. »Vsi smo pričakovali, da bodo otroci doživljali stisko po tako dolgi vrnitvi. Pa ni bilo prav veliko joka. Skupine so manjše in tako se da zagotavljati varnostno razdaljo ter upoštevati skoraj vse higienske ukrepe, ki pa jih ni malo. Strokovne delavke so seveda izpeljale celotno zadevo tako, da so otroci v najmanjši možni meri to doživljali kot nek stres,« je pojasnila Reženova. »Zaznati je bilo, da so se otroci doma s starši že veliko pogovarjali, saj so navodila osvojili v kratkem času. Seveda pa so se otroci najbolj razveselili, da so po dolgem času ponovno videli svoje prijatelje. In kako lahko rečeš, ko otrok teče k drugemu, da se ne smeta objeti. Spregleš tudi, ko otrok pade, pa mu na pomoč priskoči prijatelj ... Ob teh trenutkih pa hočeš nočes na dana navodila pozabiš. Saj smo vendar ljudje,« je zaključila Špela Režen.

Tina Dolenc in Damjana Peternej

Vpis v Glasbeno šolo Škofja Loka

Glasbena šola Škofja Loka vabi k vpisu novih učencev za šolsko leto 2020/21. Spletne prijave k sprejemnemu preizkusu za posamezne instrumente, petje in balet zbirajo še do vključno 27. maja. Z novim šolskim letom uvajajo v Gorenji vasi tudi poučevanje harmonike.

Najmlajši, ki že kažejo željo po glasbenem ali plesnem ustvarjanju, pa vabljeni, da se vključijo v skupine predšolske glasbene vzgoje (otroci, stari 5 let), glasbene pripravnice (6 let), baletnih uric (5 let) in plesne pripravnice (6–8 let). Sprejemni preizkus ni potreben, vpis je možen do zapolnitve prostih mest.

Podrobnejše informacije so na voljo na www.gsskof-jaloka.si, kjer je na ogled tudi spletna predstavitev vseh poučevanih instrumentov, petja in plesa.

Foto: Glasbena šola Škofja Loka

Z novim šolskim letom v Gorenji vasi uvajajo poučevanje harmonike.

Po zaključku redakcije so se v šolske klopi vrnili tudi devetošolci in učenci z učnimi težavami. O njihovih vtisih ter zaključku šolskega leta pa v eni od naslednjih števil Poblejških novic.

Posledice epidemije za največje zaposlovalce v občini

Pojav koronavirusa je od vseh, velikih in malih podjetij, zahteval, da v kratkem času prilagodijo poslovanje. Zanimalo nas je, kako so se na nastale razmere prilagodili v treh največjih podjetjih v občini: Marmorju Hotavlje, Polycomu in Jelovici.

Proizvodnjo so v Jelovici ob upoštevanju strogih varnostnih ukrepov ponovno zagnali 6. aprila.

Direktor Polycoma Iztok Novak je pojasnil, da so že v začetku marca, torej pred razglasitvijo pandemije, zaznali, da virus prihaja: »Zelo intenzivno smo začeli pripravljati ukrepe za način dela, hkrati pa smo pričakovali upad trgov, na katerih so prisotni naši kupci. To se je res zgodilo že v marcu in še posebej v aprilu, maja se je krivulja že obrnila in pričakujemo, da se bo prodaja vozil do konca leta vrnila na 80 odstotkov obsega v lanskem drugem polletju.« Kot je dejal, so ob izbruhu pandemije oblikovali manjši tim za omilitve gospodarske škode in najprej poskrbeli za zaščito sodelavcev. »Zagotovili smo tak obseg zaposlenih v podjetju, ki je bil nujen, da lahko zagotavljamo vse ključne dobave in da ne proizvajamo izdelkov na zalogo. Delo smo organizirali tako, da v povprečju dela približno polovica zaposlenih, drugi so na čakanju doma. Ob tem naj poudarim, da razvojni center, prodaja in trženje delajo v polnem obsegu, kar je posebej spodbudno,« je dodal Novak. Za tiste, ki pa jim narava dela ne omogoča dela od doma, so poskrbeli tako, da se delavci različnih izmen ne srečujejo, da nosijo maske, na voljo so razkužila, ustrezno so uredili jedilnico, pošte, ki prispe v podjetje, se nekaj časa ne dotikajo, za šoferje so uredili zunanjo toaleta ter kontroliran prevzem dokumentov, da jim v nobenem primeru ni treba vstopati v podjetje. Vsak teden dezinficirajo celotno podjetje, v prostorih, v katere prihaja več zaposlenih, čistijo pogosteje – na primer po vsakem sestanku; prijetanju kljuk so se izognili tako, da imajo kar se da največ vrat odprtih, zagotovili so, da je pri prežračevanju vedno zunanji vir

zraka ... Mesečni strošek zaščitnih ukrepov je po besedah Novaka okvirno 10.000 evrov. Sredstev za zdaj ne nameravajo krčiti, dokler takšnih navodil ne bodo dobili od države.

V Polycomu razmišljajo o uvedbi 32-urnega delovnika

Novak je še dodal, da čas epidemije zelo učinkovito izkoriščajo za to, da se intenzivno posvečajo nekaterim zanje zelo pomembnim projektom, kot je uvajanje kolaborativnih robotov, za katere bi v normalnih razmerah imeli manj časa. Razmišljajo tudi o uvedbi 32-urnega delovnika, saj se jim zdi ta solidarni pristop v teh razmerah pravi. »Želim se zahvaliti poslovnim partnerjem in dobaviteljem za potrpežljivost zaradi prilagajanja naročil v tem času. Še posebej smo hvaležni nekaterim lokalnim dobaviteljem, ki so nam samoiniciativno znižali cene. Na ta način smo zelo uspešno prilagodili obseg stroškov, in to za pomembne zneske. Tudi mi smo solidarni v verigi. Zahvalil bi se še vsem zaposlenim za odgovorno upoštevanje podanih ukrepov, strpnost ter razumevanje v teh težkih časih,« je dodal Novak in izpostavil še, da skrbijo za pravočasno plačevanje dobaviteljem in da enako uspeva tudi njihovim kupcem.

V Jelovici proizvodnjo zaprli za dva tedna

V Jelovici, ki letos obeležuje 115 let izdelovanja zunanjega stavbnega pohištva, so nastalo situacijo zaradi pandemije novega

virusa vzeli resno in vzpostavili preventivne varnostne mehanizme na osnovi odlokov, ki jih je izdala vlada. Tako so po besedah vodje proizvodnje v Gorenji vasi Anžeta Radoševiča marca ob razglasitvi epidemije preventivno za dva tedna zaprli proizvodnjo, na osnovi odloka vlade pa so morali za več kot šest tednov zapreti vse poslovalnice. »S 6. aprilom smo upoštevač stroge varnostne ukrepe, med katere sodijo omejen dostop do tovarne, merjenje temperature, obvezno nošenje mask, redno razkuževanje, spoštovanje povečane razdalje med delovnimi mesti, zmanjšanje neposrednih stikov med zaposlenimi in podobno, ponovno zagnali proizvodnjo, s katero do zdaj še uspevamo zagotavljati dogovorjeno redno dobavo. Del zaposlenih zaradi novih razmer v času trajanja epidemije ostaja na čakanju, na delo pa se bodo vrnili, ko bodo razmere to dopuščale. V maju smo še nekoliko povečali ekipo v proizvodnji, skladno z možnostmi pa se poslužujemo še občasnega vpoklica posameznih zaposlenih na delo. Naša prodajna predstavništva so opremljena z razkužili, maskami in navodili v skladu s predpisi, za kupce smo pripravili posebne akcijske ugodnosti,« je dejal Radoševič. Sicer so zaradi nastalih razmer prilagodili poslovanje in prodajne aktivnosti po Sloveniji preusmerili na spletno prodajo, vzpostavili so klicni center in dodatno elektronsko komunikacijo. Jelovica je poleg slovenskega trga precej aktivna tudi na tujih trgih, kjer posli potekajo dalje, se pa seveda tudi v tujini stvari trenutno odvijajo nekoliko drugače, kot je bilo običajno prej. Glede napovedi za prihodnost Radoševič meni, da bodo določeni vplivi prisotni še vsaj nekaj

Ekipa, ki v Polycomu razkužuje prostore.

mesecev, najverjetneje pa bodo v okviru novih normalnih razmer poslovali tudi v prihodnjem letu. Zato si v Jelovici želijo, da bi država z ustreznimi ukrepi podaljšala nekatere sedanje ukrepe, za zaposlene uvedla možnost dela s skrajšanim delovnim časom ter stimulirala investicije v energetske sanacije objektov, saj bodo s tem doseženi številni pozitivni učinki za posameznike in celotno gospodarstvo.

V Marmorju Hotavlje pravočasno ukrepali

Tudi v Marmorju Hotavlje priznavajo, da je pandemija koronavirusa za vse pomenila nov izziv in da je bila prisotna velika negotovost. »Na srečo se pri vsakdanjem poslu nenehno srečujemo s tovrstnimi izzivi, zato smo pravočasno in primerno ukrepali ter s tem bistveno zmanjšali morebitne negativne učinke na naše poslovanje. Skladno s smernicami ministrstev, GZS in drugih institucij smo zagotovili potrebne ukrepe za zagotavljanje varnosti na delovnem mestu za službo proizvodnje in montaže, medtem ko smo večini zaposlenih v ostalih službah zagotovili vse potrebno za nemoteno in učinkovito delo od doma. Delo od doma se je izkazalo za primerno obliko dela, zato načrtujemo, da bi takšen način delno obdržali tudi po koncu pandemije. Pri zagotavljanju zaščitne opreme za zaposlene pa so pomagali tudi odlični poslovni odnosi z dobavitelji, ki so nam v času pomanjkanja opreme zagotovili, da smo lahko obdržali podjetje v polnem pogonu,« so pojasnili v Marmorju Hotavlje in dodali, da so že pred prvimi ukrepi skladišča napolnili s surovinami in materiali, ki jim zagotavljajo nemoteno delo vsaj do konca leta. »S težavami se srečujemo le ob prehodu državnih mej naših monterjev, saj večina vgradenj naših izdelkov poteka v državah EU. Za zdaj nismo zaznali zmanjšanja povpraševanja po naših storitvah, vendar menimo, da bi se to lahko zgodilo ob koncu tega oziroma v začetku naslednjega leta.«

Ne pričakujejo večjega vpliva na poslovanje

Kot pojasnjujejo, so možnosti okužb med zaposlenimi zmanjšali tudi tako, da so uvedli dvoizmensko delo, s čimer so zagotovili primerno razdaljo, prav tako so zagotovili ustrezno zaščitno opremo, razkužila, redno merjenje telesne temperature, omejili so druženje v času odmorov in izvedli druge ukrepe, skladne s smernicami ministrstva. Dodali so, da niso koristili čakanja na delo na domu, prav tako v tem času niso odpuščali in tudi v prihodnosti ne nameravajo, saj imajo v tem trenutku dovolj dela in kljub negotovi situaciji iščejo nove sodelavce. Ugotavljajo, da pandemija do tega trenutka na njihovo poslovanje ni imela znatnega vpliva, saj so se pravočasno pravilno odzvali in ustrezno ukrepali. »Ocenili smo nastala tveganja in temu primerno spremenili delovne procese, ki nam še vedno dajejo nadpovprečne rezultate. Pričakujemo, da globalna kriza ne bo imela večjega vpliva na poslovanje podjetja, saj nam podpisane pogodbe omogočajo izvajanje del tudi v naslednjem letu.«

Tina Dolenc

Koronakriza

Doživljali smo jo vsak na svoj način

V preteklih dveh mesecih so tudi na območju naše občine strogi ukrepi ob izbruhu epidemije koronavirusa močno posegli v vsakdan vsakega posameznika. Še posebej so to občutili ljudje, ki so pri opravljanju svojega poklica in dejavnosti v stiku s strankami.

S sprostitvijo ukrepov so tudi okoliščine za njihovo opravljanje lažje, vendar veljajo nova pravila. Kako vse to so in še doživljajo, smo povprašali nekaj obrtnikov, podjetnikov in nosilcev dopolnilnih dejavnosti.

Tilka Bogataj iz Sirarne Bogataj je povedala, da so v tem času morali delati ravno tako kot prej, saj delo z živalmi ne dopušča čakanja. Sprva so ob uvedbi omejitev prostore trgovine zaprli in mlečne izdelke prodajali zunaj. Dela so imeli še več kot običajno, saj so dobivali naročila po elektronski pošti in telefonu, nato so izdelke pripravili in jih dostavili strankam. Ko je veljalo omejeno gibanje med občinami, se je občutil upad prodaje, saj ni bilo strank od drugod. Na srečo jim niso zaprli vseh tržnic, kjer redno prodajajo. Od sprostitve ukrepov imajo zopet odprto, ob čemer upoštevajo dodatna navodila in ukrepe. Opažajo povečano zanimanje za domače izdelke, še posebej osveščenih strank, ki cenijo njihovo seno mleko.

Frizerka Bernarda Bevk je imela v času strogih ukrepov lokal zaprt. Priznava, da ji je bilo dolgčas po delu in strankah. Po sprostitvi ukrepov pa je, kot se je pošalila, v njenem salonu prava 'norišnica', saj so stranke že težko čakale na odprtje in so množično začele prihajati na urejanje pričesk. Meni pa, da delo frizerja zdaj poteka pod oteženimi pogoji, saj morajo nositi masko in vizir. Bevkova je povedala, da so nekateri po odprtju salona že zelo potrebovali njene storitve, spet drugi so se znašli in ostrigli svoje domače, nekateri moški so se s pomočjo strojčka za striženje uredili kar sami.

Matej Ržek, ki kot nosilec dopolnilne dejavnosti peče kruh in piškote na kmetiji

Boštjan Poljanšek iz gostilne Na Vidmu ob ponovnem odprtju gostilne

Frizerski saloni imajo po odprtju veliko dela.

Pr' Režen, je svojim strankam v času strogih ukrepov ob epidemiji veliko dostavljal na dom, predvsem kruh, ki ga je spekel še več kot običajno. Prodaja piškotov pa mu je močno upadla. Predvideva, da zato, ker so si ljudje vzeli čas in sami pekli pecivo doma.

Aleš Galof iz pogrebnega podjetja Hipnos, ki opravlja pogrebne storitve v gorenjevaški občini pa tudi po nekaterih drugih, je povedal, da se razmere in obnašanje ljudi ob pogrebih ne razlikujejo veliko glede na občino. Nekateri v času epidemije niso upoštevali navodil za pogrebe v ožjem družinskem krogu in vseeno prišli, zato so jih njegovi zaposleni opozarjali na pravila. Več razumevanja razmer je bilo pri strankah oziroma svojcih pokojnih.

Gašper Peresciutti iz Mesarstva Perešuti je povedal, da poslujejo normalno, prodajajo tako v svojem lokalu kot na tržnici, pa tudi v spletni trgovini, kjer imajo od začetka koronakrize porast prodaje izdelkov. Z dostavnim vozilom jih po spletnem naročilu dostavljajo strankam na želeno lokacijo večkrat tedensko.

Boštjan Poljanšek je tako kot vsi gostinci moral zapreti gostilno Na Vidmu v Poljanah, kar se v njeni dolgi zgodovini najbrž ni velikokrat zgodilo. Ob omilitvi ukrepov je za stranke najprej odprl vrt in pokrito teraso. Kot je povedal, so mnogi stalni gostje močno pogrešali druženje, zato so z velikim veseljem sprejeli novico o ponovnem, sicer delnem, odprtju gostilne. Stranke so tudi poklicale in vprašale, ali že imajo odprto, nekatere tudi o tem, kako se je treba pravilno obnašati ob obisku. Kot je še dodal Poljanšek, je tudi zdaj, ko lahko hrano strežejo tudi v notranjih prostorih, s protikoronskimi ukrepi kar nekaj skrbi, vendar ostajajo optimistični.

Jure Ferlan

»Največji uspeh bo zame večja blaginja vseh državljanek in državljanov«

V marčevski številki Podblegaških novic smo objavili, da je poslanec Žan Mahnič iz Gorenje vasi postal državni sekretar za nacionalno varnost. Zdaj smo mu zastavili nekaj vprašanj o njegovem delu, stopnji nacionalne varnosti in ciljih, ki jih želi doseči.

Žan Mahnič, državni sekretar za nacionalno varnost

Funkcijo državnega sekretarja za nacionalno varnost ste nastopili v času pandemije novega koronavirusa. Kako je to izredno stanje vplivalo na vašo novo funkcijo?

Vse, kar smo delali v preteklih dveh mesecih, je bilo v znamenju boja proti epidemiji koronavirusa. Bili smo nadvse uspešni, saj smo po vseh svetovnih lestvicah med prvimi desetimi državami, ki so se najbolj učinkovito spopadle z epidemijo. Še posebej ponosen in vesel pa sem, ker v naši občini ni bilo potrjenega primera okužbe.

Kakšne so sicer zadolžitve državnega sekretarja za nacionalno varnost?

Državni sekretar za nacionalno varnost je v prvi vrsti sekretar Sveta za nacionalno varnost (SNAV) in znotraj tega vodi sekretariat SNAV, ki operativno usklajuje aktivnosti za delovanje SNAV, skrbi za usklajeno izvedbo stališč SNAV ter opravlja druge naloge za SNAV. Področje, ki ga pokrivam, so obveščevalne službe (SOVA in OVS), notranje zadeve in druga področja, ki zadevajo nacionalno varnost.

Kakšna je stopnja nacionalne varnosti v Sloveniji?

Slovenija sodi med najvarnejše države na svetu, vendar pa absolutne varnosti ni ne glede na vse ukrepe. Žal so v Sloveniji obrambno-varnostne in obveščevalne strukture kadrovske in finančno podhranjene. Slovensko vojsko imamo za primer vojne ocenjeno kot negativno, nimamo ustreznih zmogljivosti za učinkovito kibernetično obrambo, premalo je policistov, kadrovske je podhranjena SOVA itd. Splošna varnostna kultura Slovencev je nizka, kar dokazuje tudi neustrezno samozaščitno obnašanje ob uporabi moderne tehnologije, posebno komunikacijskih naprav. Pred nami so številni varnostni izzivi: agresivna ruska

zunanja politika, krepitev moči Kitajske, ilegalne migracije, kibernetični napadi, terorizem, epidemije ... Na številne od teh izzivov Slovenija ni primerno pripravljena in to bomo spremenili.

V državnem zboru ste aktivni predvsem na področju obrambe in varnosti ter reševanja mladinske problematike. Kaj so trenutno najbolj pereče mladinske problematike?

Pripravljene imamo številne ukrepe, glavna skrb te vlade na področju mladinske problematike pa bo reševanje stanovanjskega vprašanja in osamosvajanje mladih. Zgraditi želimo nove nepremičnine in vzpostaviti stanovanjsko jamstveno shemo, preko katere bo država porok za kredit mladim do 35. leta starosti, ki bodo želeli kupiti ali zgraditi hišo oz. stanovanje v vrednosti do 150.000 evrov z vračilno dobo 30 let.

Gotovo ste med mlajšimi državnimi sekretarji. Kako gledajo na vas starejši kolegi?

Ne prej kot poslanec ne zdaj kot državni sekretar nisem bil s strani svojih starejših kolegov nikoli deležen očitka zaradi svoje mladosti. V določenem delu je mladost celo prednost, pred-

vsem v smislu svežih idej in neobremenjenosti s preteklostjo. Sicer pa je vedno tako – če nekaj zagovarjaš s pravimi argumenti, leta sploh niso pomembna. Kar šteje, so vrednote, za katerimi posameznik stoji.

Kaj si želite, da bi se zgodilo do koncu mandata? Torej, kaj bi videli kot svoj največji uspeh, ko boste mandat zaključevali?

Želim si, da bi vlada mandat izpeljala do konca, saj smo v ta namen tudi sestavili koalicijo in povezali oba politična pola – levega in desnega. Prejšnje leve vlade so namenjale milijarde za elite, mi pa smo dali 6 milijard evrov ljudem – za krizni dodatek, ki so ga dobili upokojenci, študenti, prejemniki socialne pomoči, veterani, velike družine, kmečke žene ... S plačilom vseh prispevkov in 700 evri mesečnega izplačila smo pomagali samostojnim podjetnikom. S plačilom pokojninskih prispevkov so zaposleni v gospodarstvu dobili 200 evrov več plače. Tistim, ki so bili v krizi res obremenjeni, smo omogočili izplačilo nagrade v višini od 10 do 100 odstotkov osnovne plače. Z državnim poroštvom smo omogočili kreditiranje gospodarstva. In kar je za našo občino zelo pomembno – dvignili smo povprečnine za občine, tako da bo naša občina že letos dobila 270.000 evrov več denarja. Največji uspeh bo zame večja blaginja vseh državljanek in državljanov ter Slovenija, ki je pripravljena na varnostne izzive sedanjosti in prihodnosti.

T. D.

Spletna delavnica o internih aktih v podjetju in obveznih evidencah na področju dela in socialne varnosti

Razvojna agencija Sora, d. o. o., vas v okviru projekta SPOT svetovanje Gorenjska vabi na spletno delavnico z naslovom (Ne)obvezni interni akti v podjetju in obvezne evidence na področju dela in socialne varnosti, ki bo v sredo, 3. junija 2020, od 17. do 19.15.

Cilj delavnice je podjetnikom in potencialnim podjetnikom predstaviti vsebino s konkretnimi napotki in priporočili za pripravo vseh potrebnih in priporočenih aktov v podjetju ter evidenc. Vsebina delavnice bo usmerjena praktično:

- Kateri interni akti v podjetju so na osnovi zakonodaje obvezni in kateri neobvezni, a priporočljivi?
- Se z večjim številom internih aktov v podjetju poveča pravna varnost?
- Kako in v katerih primerih so interni akti delodajalcem v pomoč in kdaj v breme?
- Lahko interne akte sestavimo sami?
- Kako se interni akti pravilno sprejmejo, da so veljavni?
- Katere evidence mora delodajalec voditi in kako?

Predavala bo mag. Nina Scortegagna Kavčnik. Delavnica je namenjena: mikro-, malim in srednje velikim podjetjem, samostojnim podjetnikom ter potencialnim podjetnikom. Udeležba na delavnici je brezplačna. Število mest je omejeno!

Prijave in dodatne informacije:

Prijave so obvezne s prijavnico, ki jo lahko prejmete preko e-naslova: jana.sifrar@sora.si. Na istem e-naslovu smo vam na voljo tudi za dodatne informacije.

Projekt je sofinanciran s pomočjo Evropskega sklada za regionalni razvoj, Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo ter javne agencije SPIRIT Slovenija.

Dela bodo potekala še do konca letošnjega leta

Na cesti Murave–Žetina ta čas poteka obnova štirih globokih plazov. Zaključek del je predviden decembra letos.

Foto: J. E.

Obnovitvena dela na cesti Murave–Žetina bodo predvidoma trajala do konca leta.

Na cesti Murave–Žetina se nadaljuje sanacija plazov in usadov na cesti. Ta poteka čez območje, ki je podvrženo plazanju, prav tako je vozišče izpostavljeno težkemu tovornemu prometu. Kot so sporočili z Občine Gorenja vas - Poljane, so že začeli s temeljitim saniranjem plazov. Obenem so uredili nova žarišča na premikih pobočij, ki so jih odkrili med izvajanjem del. Na območju so že izvedli sanacijo štirih obsežnih plazov in nekaterih udorov ceste, skupaj z odvajanjem zalednih vod in izgradnjo opornih zidov, v drugi fazi sledi še sanacija treh dodatnih plazov v Gorenji Žetini in pet vmesnih udo-

rov ceste. Dela delno sofinancira državni sklad za sanacijo plazov, izvaja pa jih podjetje Mapri, d. o. o. Ponudbena vrednost obeh faz znaša skoraj 1,8 milijona evrov, dela pa se bodo odvijala vse do decembra letos. Do konca junija bodo na tem območju še občasne popolne zapore med 7. in 17. uro zaradi sanacije cestnih udorov in menjave ustroja ceste. Dolgotrajnejše zapore zaradi sanacije dodatnih plazov pa na občini pričakujejo še na območju Gorenje Žetine od konca poletja dalje.

Na občini dodajajo, da bo po zaključku popolnoma prenovljen skoraj trikilometrski odsek osrednje prometnice Javorje–Žetina–Blegoš, ki poteka na nestabilnem območju. S tem bodo nadgradili celovito obnovo ceste Krajci–Dolenčice–Javorje, ki so jo pretekli mesec zaključili z dokončnim urejanjem strmih brežin v Dolenčicah.

Kristina Z. Božič

V skrbi za starejše

Stavba stare šole bo 'Hiša generacij'

V stavbi nekdanje stare šole v Sestranski vasi bo občina s Centrom slepih, slabovidnih in starejših Škofja Loka uredila center za dnevno varstvo starejših.

Gradbeno dovoljenje za obnovo so pridobili že v maju 2017, in sicer za ureditev večgeneracijskega centra, ki pa je kasneje v sodelovanju z Ljudsko univerzo uspešno zaživel v obnovljenem gorenjevaškem Sokolskem domu.

Idejo so zato nadgradili s preureditvijo v center za dnevno varstvo starejših, saj v škofoškem Centru slepih in slabovidnih beležijo povečanje potreb po prostih mestih. Center dnevnega varstva bo deloval v pritličju, kjer bosta poleg skupnega prostora še kuhinja z jedilnico in soba za počitek, uredili bodo vrt za druženje na prostem. V zgornjih dveh nadstropjih bodo urejene še sobe začasno namestitve starejših s spremljajočimi prostori.

Računajo na sredstva ministrstva

Obnova je ocenjena na 1,2 milijona evrov, zato je realizacija projekta v celoti odvisna od uspešnosti prijave na razpis Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, ki je bil objavljen v začetku marca in od katerega na občini pričakujejo vsaj polovično sofinanciranje obnove. Prijavo pripravljajo skupaj s Centrom slepih, slabovidnih in starejših Škofja Loka, ki bo v primeru realizacije tudi izvajalo socialnovarstvene programe v novi enoti. »Vsebinsko se tako zagotavlja širitev ponudbe in storitev v skupnosti za naše starostnike, ki bi jim na ta način zagotovili tudi možnost izbire in ustvarjali pogoje, da lahko čim dlje ostanejo v domačem okolju«, so še sporočili z občine.

P. N.

Foto: D. P.

Stavbo stare šole v Gorenji vasi bodo uredili v center za dnevno varstvo starejših.

Začenjajo z izgradnjo

Dela v okviru protipolavne zaščite Poljan se nadaljujejo. Prav v tem mesecu se začne izgradnja novega krožišča, ki bo nadomestilo sedanje križišče.

Foto: Kristina Z. Božič

Z deli pri izgradnji krožišča v Poljanah Gorenjska gradbena družba začne v tem mesecu.

Pri projektu izgradnje novega krožišča sodeluje Direkcija Republike Slovenije za infrastrukturo. Ta je sporazum o sofinanciranju gradnje z Občino Gorenja vas - Poljane podpisala septembra 2018. Direkcija je lansko jesen objavila javno naročilo za izvajalca del. Najugodnejšo ponudbo v višini 467.765 evrov je ponudila Gorenjska gradbena družba, d. d., ki mora krožišče zgraditi v pol leta. Občina bo za projekt prispevala dobrih 73.000 evrov, in sicer za prestativne komunalnih vodov in izgradnjo pločnikov. Gradbeno pogodbo z izbranim izvajalcem so podpisali marca. Kot so sporočili z občine, so izvajalci z uvedbo v delo pri gradnji novega krožišča začeli 13. maja, z deli pa naj bi začeli konec maja.

Novo krožišče se navezuje na novi most čez Soro, za katerega v tem času pospešeno gradijo mostne opornike. Oba projekta sta povezana, usklajevanja obeh projektantskih ekip pa so potekala že v fazi razvoja projektov, so sporočili z občine.

Kristina Z. Božič

Ob celoviti prenovi še terasa za vrtec

Energetska sanacija in delna adaptacija starega dela šolske stavbe se po dobrih enajstih mesecih počasi bliža zaključku. »Lepa šola je,« se včasih sliši od kakšnega mimoidočega. Res je in prav je tako, saj si to naši učenci in zaposleni zaslužimo.

Foto: Milka Burnik

Nova podoba podružnične šole Sovodenj

Prve mesece so predvsem zunanja dela hitro napredovala, gradbišče je bilo živahno, polno različnih mojstrov, vsak dan je bilo videti rezultate. Ko so se dela povečini preselila v notranjost, je šlo počasneje, ker ekipe delavcev niso bile stalno na objektu. Takrat je bilo treba tudi dosti potrpežljivosti, prilagajanja, čiščenja in selitev učencev ter pohištva iz nadstropja v nadstropje. Leto, ki ga ne bomo nikoli pozabili! Komaj smo dočakali za vselitev primerno obnovljene prostore v vseh nadstropjih, že v njih nismo mogli več uživati zaradi zaprtja šol.

Najbolj opazna je zunanost stavbe s toplotno izolacijo, nežno poslikavo fasade, novimi okni in vrati ter zamenjano strešno kritino brez štrlečih in izstopajočih dimnikov. Zamenjali so celoten sistem ogrevanja in namestili novo inštalacijo, radiatorje, toplotno črpalko. Povsod so vgradili novo električno napeljavo in svetila. Temeljite prenove je bila deležna šolska kuhinja z vsemi spremljajočimi prostori. Sanitarni prostori pred učilnicami so z novo keramiko, vrati in prezračevalnim sistemom dobili sodobnejšo podobo.

V učilnice so napeljali toplo vodo in z novimi ploščicami popestrili okolico umivalnikov. S pregradnjo velikega predprostora smo dobili novo učilnico za angleščino. Na prostornem in doslej nefunkcionalnem podstrešju smo pridobili prostor za vaje dramskega krožka in hrambo rekvizitov, kulis ter igralskih oblačil. Barvo beleža za posamezno nadstropje so izbrale učiteljice. Novo podobo je dobila tudi garderoba za učence. Delne adaptacije sta bili deležni še stanovanji ob šoli. Zraven prizidka pa so postavili pokrito teraso, ki jo bosta dnevno lahko uporabljali skupini vrta.

Šola zdaj na zunaj in znotraj deluje bolj prijetno, sveže, vabljivo. Zahvala za to gre odgovornim na občini in Zidgradu z vsemi podizvajalci, s katerimi smo dobro sodelovali. Ko bodo preostale malenkosti zaključili še zadnji mojstri, si bomo vsi skupaj pošteno oddahnili in če nam bo dovoljeno, prenovljen objekt tudi uradno odprli.

Kmalu naj bi na visokem drogu v vogalu igrišča pred šolo zavihrala tudi slovenska zastava. Da bo prišla bolj do izraza, so posekali nekaj dreves, ki so zadnja tri desetletja rasla ob ograji.

Milka Burnik

Se premika ...

Na mestu, kjer je pred izgradnjo obvoznice v Gorenji vasi stala Fortunova brv, naj bi zgradili novo. V maju so pričeli z izvajanjem pripravljalnih del za utrditev temeljenja s pilotiranjem za desni mostni opornik. Levi mostni opornik je bil zgrajen že, ko se je gradila gorenjevaška obvoznica. »Izvajalec vseh ostalih gradbenih del še ni izbran, zato se bo gradnja lahko nadaljevala takoj po pravnomočni izbiri slednjega,« so optimistični na občini. P. N.

Foto: R. F.

Pri Fortunovi brvi pred izgradnjo temeljijo desni mostni opornik.

Kmetije – rok za oddajo vloge je podaljšan do 15. junija!

Konec aprila je javna služba kmetijskega svetovanja, ki deluje v okviru Kmetijske gozdarske zbornice Slovenije in Kmetijske gozdarskih zavodov, ponovno začela s pomočjo kmetom pri elektronskem izpolnjevanju in elektronski oddaji zbirnih vlog za leto 2020. Rok za njihovo oddajo bo predvidoma podaljšan do 15. junija 2020.

Na vnos zbirne vloge bodo sprejeli le tiste, s katerimi se bodo prej dogovorili za termin. Nadaljevanje kampanje bodo izvajali ob upoštevanju preventivnih ukrepov za zmanjšanje možnosti okužbe s koronavirusom. Vlagatelji morajo tako upoštevati vsa splošna varnostna navodila, in sicer da na vnos pride le ena zdrava oseba brez prehladnih znakov, da se drži točnega prihoda ob dogovorjenem terminu, da v notranjih prostorih uporablja masko, umije in razkuži roke, ohranja ustrezno varnostno razdaljo.

Zaželeno je priprava točnega zneska za plačilo pomoči elektronskega izpolnjevanja vloge, ki se zaračunava po porabljenem času na pol ure (15,70 evra do pol ure, 31,40 evra do ene ure, 47,10 evra do ure in pol ...), ter upoštevanje drugih specifičnih navodil na posamezni lokaciji, s katerimi vlagatelja seznani svetovalec v času naročanja.

Vse informacije o oddaji zbirne vloge za leto 2020 sicer lahko kmetije dobijo na spletni strani KGZS v rubriki Vse o zbirnih vlogah.

P. N.

Školjka ni smetnjak

Neustrezno odlaganje odpadkov v stranišča in s tem v kanalizacijske sisteme okolju in komunalni infrastrukturi povzroča občutno škodo. Komunalna podjetja opozarjajo na pomen odgovornega ravnanja z odpadki.

Foto: arhiv JP VOKA SMAGA

Vlažilni robčki za enkratno uporabo so stalni odpadki v odpadni vodi, ki pogosto mašijo strojno tehnološko opremo. Na sliki avtomatske grablje na črpališču.

Kljub osveščenemu ravnanju posameznikov se v Sloveniji v zadnjih letih soočamo z neobvladljivim kopičenjem odpadkov in pomanjkljivim sistemom njihove obdelave, kar predstavlja veliko grožnjo našemu okolju. Zato so komunalna podjetja letos z akcijo Bodi junak, ne zamenjaj školjke za smetnjak v sklopu pobude Skupaj za

boljšo družbo, ki poteka pod okriljem Zbornice komunalnega gospodarstva pri Gospodarski zbornici Slovenije, pozivala k odgovornemu ravnanju z odpadki. Izpostavila so odgovorno ravnanje na področju odpadne vode, saj zaradi neustreznega odlaganja odpadkov v straniščne školjke na državni ravni vsako leto nastane za več kot 3,5 milijona evrov škode.

Odpadna voda je obnovljiv vir, ki se iz hišnih kanalizacijskih sistemov po kanalizaciji odvaja na čistilne naprave, se tam prečisti in odvede nazaj v naravo, kjer se po zakonitostih vodnega kroga znova vrne v naše vodovodne sisteme kot pitna voda. Komunalna podjetja, ki upravljajo z javnimi kanalizacijskimi sistemi in čistilnimi napravami, v zadnjih letih v sistemih zaznavajo čedalje večje količine odpadkov, ki tja ne sodijo, saj povzročajo veliko škodo infrastrukturi in okolju ter dodatne stroške pri vzdrževanju kanalizacijskih sistemov. Od pričetka epidemije koronavirusa se v kanalizacijskih sistemih dodatno pojavlja tudi zaščitna oprema, kot so rokavice in maske.

Visoko ceno neustreznega ravnanja z odpadki plačajo uporabniki

V kanalizacijskih sistemih, ki so namenjeni odvajanju odpadne vode, iztrebkov, izločkov in toaletnega papirja, se vse prepogosto pojavljajo najrazličnejši odpadki, kot so odpadna hrana, higienski pripomočki, čistilne krpe, cigaretni

ogorki, zdravila, lasje, tudi igrače in oblačila. Kar 80 odstotkov teh odpadkov predstavljajo vlažilni in čistilni robčki za enkratno uporabo, ki se skupaj z olji in maščobami ter drugimi odpadki sprimejo v večje tvorbe. Te zastajajo na kritičnih mestih v ceveh, tvorijo obloge, ki preprečujejo pretok vode, ter povzročajo zamašitve hišnih napeljav in kanalizacijskih cevi ter okvare črpalk in drugih naprav, potrebnih za delovanje kanalizacijskega sistema.

Posledično pogosto prihaja do sicer nepotrebnega dodatnega vzdrževanja sistema, ki ustvarja dodatne stroške za uporabnike in tudi za upravljavce kanalizacijskih sistemov, ki se posredno kažejo tudi v višjih zneskih na položnicah.

Vlažilni robčki niso toaletni papir

Vlažilni robčki se od toaletnega papirja razlikujejo v tem, da je v celulozo dodano vezivo, ki preprečuje, da bi se hitro razpustili. Delci vlažilnih robčkov v vodi ostanejo v obliki mikroplastike, ki močno onesnažuje okolje ter ogroža zdravje ljudi in živali. V primeru odlaganja vlažilnih robčkov v straniščne školjke večina mikroplastike ostane v blatu, ki lahko, če se uporabi na kmetijskih zemljiščih, prehaja v tla in vodo in tako povzroča obremenjevanje okolja ter predstavlja tveganje za zdravje ljudi in živali. Mikroplastiko lahko vsebujejo tudi tisti čistilni in vlažilni robčki, ki so označeni z oznako 'razgradljivo'. Vlažilne in čistilne robčke je v vsakem primeru treba nujno odlagati v zabojnike za odpadke, saj v straniščno školjko ne sodijo.

P. N.

Še sem uporaben

Projekt v spodbudo še uporabnim e-napravam

Družba ZEOS je pričela v začetku letošnjega leta skupaj s partnerjema, Zbornico komunalnih gospodarstev (sekcija Gospodarske zbornice Slovenije) in podjetjem za zbiranje in obdelavo odpadkov TSD, z izvajanjem projekta Life Spodbujamo e-krožno. Projekt s sloganom Še sem uporaben bo trajal vse do konca leta 2024.

Projekt, ki sta ga sofinancirala Ministrstvo za okolje in prostor RS ter Evropska komisija, se osredotoča na ozaveščanje potrošnikov in deležnikov v verigi upravljanja z e-napravami. S pomočjo izgradnje ustrezne mreže, terenskih aktivnosti ter zakonodajnih predlogov vpliva na spreminjanje navad pri ravnanju z električnimi in elektronskimi napravami. Iz ustaljenih navad nas preusmerja v krožne načine ravnanja in nam nudi praktične možnosti kroženja e-naprav. Prispeva k učinkovitejšemu izvajanju ključnih elementov krožnega gospodarstva – s spodbujanjem procesov servisiranja, ponovne uporabe, obnove, souporabe ter nakupa storitev ustvarja pogoje, kjer bodo materiali ostajali dalj časa v obtoku ter tako omogočali ohranjanje naravnih virov.

Preko inovativnih orodij, kot so potujoča popravilnica, kotički za oddajo aparatov v

ponovno uporabo, spletna platforma krožnega gospodarstva, soorganizacija garažnih razprodaj in izposojevalnic izdelkov ter vzpostavitev centrov priprave aparatov na ponovno uporabo, se bo čim večji del e-odpadkov preusmerilo iz odlagališč in reciklažnih centrov.

V nekaterih zbirnih centrih prostor za oddajo še delujoče e-opreme

Kot poudarjajo, v Sloveniji ni trajnega enotnega sistema oddaje še uporabne e-opreme. Prav tako ni sistema priprave za ponovno uporabo e-opreme, saj ni enotnih navodil, ki opredeljujejo, katera oprema je še uporabna za pripravo na ponovno uporabo in kako je z njo potrebno ravnati. Delujoča e-oprema tako največkrat pristane med sicer pravilno oddane in ločene e-odpadke, ker pa ni ustrezno zaščitena,

Foto: D. P.

prihaja do mehanskih poškodb in poškodb zaradi vpliva vremena, kar onemogoča nadaljnje postopke in njeno ponovno uporabo.

Na 60 lokacijah po Sloveniji v zbirnih centrih postavljajo kotičke za oddajo delujoče e-opreme, večina kot ločen prostor z enotnimi označbami in navodili ali pa kot manjši premični zabojnik.

Organizatorji projekta so v njegovi začetni, pripravljalni fazi. V maju so zagnali projektno stran z naslovom krožno.zeos.si, na kateri lahko vsak najde osnovne informacije o projektu in načrtih za aktivnosti v prihodnjih letih ter nekaj zanimivih povezav z vsebino o krožnem gospodarstvu.

P. N.

Čistili ob upoštevanju omejitvenih ukrepov

V kar nekaj krajih po občini so tudi letos potekale čistilne akcije, ki so se jih mnogi krajani lotili na pobudo društev.

Foto: arhiv Društva podeželja Kladje

V Kladju se je spomladanski čistilni akciji pridružilo kar 48 krajanov.

V TD Žirovski Vrh očistili poti skozi Zalo

V TD Žirovski Vrh so zaradi nastalih razmer čistilno akcijo letos izpeljali nekoliko drugače. Vsak na svojem območju so očistili predvsem poti skozi Zalo, poleg tega pa še okolico drugih vpadnih cest, ki vodijo na Žirovski vrh. Kot je pojasnila Lucija Kavčič iz turističnega društva, so opazili, da je na pohodni poti in točkah, kjer so nameščene lesene klopi, največ odpadkov iz 'družine' pločevink piva, otroških uporabljenih plen, robčkov, plastičnih vrečk, smeti od sladkarij. »Največ smetenja je na razgledni točki Mrakov grič, kjer je nameščeno srce Poljsanske doline. V zadnjih časih se tam rada zbira mladina ter za sabo dostikrat pusti smeti. Ravno tako smo opazili druženja na zasebnih zemljiščih, ki so si jih nekateri kar prisvojili in tam pustili precejšen nered. Želeli bi si, da se to ne dogaja več. Prelepe gozdne jase se tako onesnažujejo s smetmi, dogaja se tudi prepovedano kurjenje,« je dejala Kavčičeva in dodala, da že razmišljajo, da bi izdelali lične napise, s katerimi bi opozorili, da naj smeti odnesejo s seboj, česar bi se moral zavedati vsak posameznik – če se v nahrbtniku lahko

Foto: TD Javorje

V Javorjah so v sklopu ekološkega dne okolico čistili tudi šolarji.

prinesel polno embalažo, se lahko odnese tudi prazno. Kavčičeva tudi opaza, da se še vedno kje najde kakšen kup s kosovnimi odpadki, ki ga tam pustijo neznani onesnaževalci. »Glede na to, da imamo sodobno urejen zbirni center in da je možnosti za odvoz res veliko, se še vedno čudimo, da take smeti ležijo po grapah in zakotnih kotičkih,« je zaključila.

Na Sovodnju največ smeti ob občinski meji

Del lokalne ceste, od meje z občino Cerkno do Podjelovega Brda št. 1, sta v drugi polovici aprila prehodila člana Lovske družine Sovodenj in ga očistila smeti. Po besedah predsednika KS Sovodenj Stanka Bajta gre za najbolj problematično območje, kjer ljudje odvržejo preveč smeti. Lovca sta nabrala po eno rumeno in eno zeleno vrečo smeti.

Kljub omejitvam številčna udeležba

Društvo podeželja Kladje je 2. maja v sodelovanju z Vaškim odborom Kladje in Krajevno skupnostjo Trebija že tradicionalno organiziralo čistilno akcijo. K sodelovanju smo povabili tudi krajanje Kladij. Odziv na akcijo je bil kljub omejevalnim ukrepom glede druženja izredno velik. Čistilne akcije se je udeležilo 48 udeležencev. Očistili smo lokalno cesto v Kladje: odstranili kamenje, listje in veje ter pometli. Nekaj udeležencev je ob cesti pobiralo smeti. Letos se je žal pokazalo, da posamezniki še vedno niso ozavešeni glede ohranjanja čiste narave, saj smo nabrali kar nekaj svežih pločevink in odpadne embalaže. Velikih divjih odlagališč pa nismo opazili. Letos čistilne akcije žal nismo mogli zaključiti s skupnim druženjem, ampak smo bili po okrepčilu, ki ga je prispevala Krajevna skupnost Trebija, vseeno zadovoljni, da smo s skupnimi močmi, vendar vsak posebej, prispevali k ohranjanju čistejšega okolja.

V Javorjah smeti pobirali tudi šolarji

V vaseh, ki jih pokriva Turistično društvo (TD) Stari vrh, smo čistilno akcijo tudi letos uspešno izvedli in zbrali veliko različnih odpadkov. Ker pa zbiranje ljudi v skupinah po priporočilih

Foto: arhiv Društva podeželja Kladje

Nacionalnega inštituta za javno zdravje ni dovoljeno, smo se čistilne akcije lotili malo drugače.

Organizator TD Stari vrh je vse krajanje in prebivalce pozval k akciji, ki je potekala od srede, 15. aprila, do nedelje, 19. aprila. Po posvetu s predstavniki Civilne zaščite so akcijo letos organizirali posamično po družinah. Akciji se je tako kot vsako leto pridružila tudi Podružnična šola Javorje z učiteljico Majo Kokalj, ki je za petek, 17. aprila, ko je bil v šoli predviden ekološki dan, pripravila navodila za učence in starše. Odziv je bil izjemno velik in v petih dneh so družine zbrale ogromno odpadkov. Vreče z odpadki so odložili na vnaprej določenih zbirnih mestih, od koder so jih komunalni delavci odpeljali na odlagališče. Otroci in starši opozarjajo na veliko količino odpadkov predvsem ob cestah, tako lokalni cesti Poljane-Javorje kot tudi ob drugih – proti Žetini ali proti Četeni Ravni oz. Zaprevalu.

TD Stari vrh se zahvaljuje družinam, staršem in otrokom, Podružnični šoli Javorje in vsem posameznikom, ki so v teh dneh poskrbeli, da bodo naši kraji spet čistejši in lepši. Obenem pa prosijo vse, ki še vedno svoje smeti odmetavate v naravo, da prične razmišljati bolj ekološko in odpadke odlagate na za to namenjena mesta.

Tina Dolenc, Hermina Jelovčan,
Beti Miklavčič, Lidija Razložnik

Razpis za skrbnika vodovodnih sistemov

Na spletni stani občine je objavljen javni natečaj za prosto delovno mesto skrbnik javnih vodovodnih sistemov na območju občine Gorenja vas - Poljane. Delovno področje obsega vse naloge s področja upravljanja javnih vodovodov; med drugim organiziranje in izvajanje vzdrževanja, spremljanje nadzornega sistema z izvajanjem ukrepov in oblikovanjem le-teh ter sistematično izvajanje pregledniške službe s pripravo analiz.

Celotno besedilo javnega natečaja je objavljeno na spletni stani občine v rubriki Razpisi in objave/javne objave. Rok za prijavo je 11. junij 2020.

P. N.

Ekološko in lokalno je idealno!

To je slogan akcije Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, ki poteka od začetka maja do konca junija in katere namen je potrošnike seznaniti z lokalno ekološko hrano, njeno pridelavo in predelavo ter pomenom zelenega znaka.

Foto: Lidija Razložnik

Ekološko pridelana hrana je kakovostna in koristna za naše zdravje.

Ekološki način pridelave je v Sloveniji iz leta v leto bolj priljubljen. Lani je bilo v ekološko kontrolo vključenih nekaj več kot pet odstotkov vseh kmetij. Številne znanstvene raziskave v ekološki hrani dokazujejo večjo vsebnost hranil.

Dozori namreč na naraven način in vsebuje mnogo hranilnih snovi, ki ji dajejo primerno teksturo in poln okus. Če je ekološka hrana lokalnega izvora, je njena prehranska vrednost pogosto najvišja, saj so živila manj časa skladiščena in imajo najkrajšo pot do končnega uporabnika. Z uživanjem potrošnik podpira slovenske (lokalne) ekološke pridelovalce in predelovalce.

Zdravju prijazna živila

Lokalna ekološka živila so vse bolj dostopna, s tržnic in prodaje na kmetijah se širijo tudi v specializirane prodajalne in večje trgovske centre. Skladno z zakonodajo ne smejo vsebovati umetnih sladil, stabilizatorjev, konzervansov in ojačevalcev okusa. V njih ne smejo biti prisotna barvila, umetne arome, hidrogenirane maščobe ter gensko spremenjene sestavine. Tako so živila zdravju prijaznejša in polnovrednejša. Ekološko pridelana hrana sodi v najvišji kakovostni razred.

Strog nadzor pridelave in predelave

Ekološka pridelava in predelava sta izpostavljeni strogemu nadzoru in predpisom, ki omejujejo uporabo številnih kemičnih snovi. Nadzorovana in z evropskimi predpisi je urejena celotna veriga od pridelave in predelave

Ekološka hrana je produkt ekološke pridelave, ki spoštuje osnovna načela naravi in okolju prijaznega kmetovanja. Hrana je kakovostna in za naše zdravje bolj koristna. Ekološka pridelava ohranja rodovitno prst, skrbi za dobro počutje domačih živali in ohranja kulturno krajino. Dobrodejno vpliva tudi na okolje, saj znižuje izpuste toplogrednih plinov in ohranja čiste vodne vire. Ekološka pridelava ustvarja zdrava in kakovostna delovna mesta ter pozitivno vpliva na rodove zanamcev.

vse do prodaje izdelkov. Podatki na etiketi zagotavljajo popolno sledljivost od njive oziroma hleva do krožnika. Na spletni strani MKGP je na voljo brskalnik po ekoloških certifikatih, ki so jih izdale slovenske kontrolne organizacije. Potrošnik se tako lahko kadar koli prepriča, ali je neki proizvod ekološki ali ne.

Zeleni znak za ekološka živila

Ekološko živilo nosi zelen evropski znak za ekološko živilo. Pripis 'Kmetijstvo Slovenija' je še dodatni podatek potrošniku, da gre za lokalni ekološki proizvod. Proizvajalec lahko svoja ekološka živila označuje na osnovi veljavnega certifikata, ki ga izda pooblaščen kontrolna organizacija.

Lidija Razložnik

Domač kvas

V času koronavirusa porast peke z drožmi

Nekoč so naši predniki namesto pivskega kvasa za vzhajanje testa uporabljali domači kvas, ki ga ponekod imenujejo še divji kvas, kvasni nastavek, kisko testo ali droži. Ta izraz se je v zadnjem času najbolj uveljavil v slovenskih medijih, peke kruha z drožmi pa se je med epidemijo koronavirusa ob pomanjkanju kvasa lotil marsikdo.

Foto: Jure Ferlan

Doma pripravljene droži

Posamezniki so namreč v živilskih trgovinah kupovali velike količine kvasa, tako da so morali trgovci omejiti število kock na kupca. Nekatere je strah pred pomanjkanjem kvasa in njegove uporabe pri peki kruha in drugih vzhajanih močnatih jedi gnal v pretirano nakupovanje, drugi pa so se znašli drugače. Odgovor na zadrego so poiskali v modrosti naših prednikov, ki so znali poiskati vire hrane v naravi. Eden takih je domači kvas, ki se ga da pripraviti na dokaj enostaven način, a zahteva nekaj potrpljenja. Pekovski izdelki z drožmi so po dosedanjih ugotovitvah za večino ljudi lažje prebavljivi, ohranjajo pa tudi daljšo svežino kot

izdelki s pivskim kvasom. Najprimernejša za pripravo droži je ržena moka, a lahko uporabimo tudi druge vrste moke. Poznavalci priporočajo sveže mletto moko iz ekološke pridelave. Receptov za pripravo je več, priporoča pa se uporaba steklenega kozarca, ki ga je mogoče zapreti s pokrovčkom. V njem zmešamo 50 gramov moke in 50 gramov hladne vode. Če uporabimo rženo moko, je priprava hitrejša, droži pa bolj kisle. Kozarec nato s pokrovčkom pokrijemo na pol, tako da ima zrak dostop do notranjosti. Najbolje je, da ga postavimo na sobno temperaturo na mesto, kjer ni neposredne sončne svetlobe. Postopek z dodajanjem žlice moke in vode ter mešanjem je v naslednjih dneh potrebno ponavljati. Priporoča se mešanje z leseno in ne s kovinsko žlico. Ker gre za naravni proces delovanja mlečnokislinskih bakterij in kvasovk,

je hitrost zorenja droži različna. Za uporabo so pripravljene, ko so mehurčkaste. Da so nam dobro uspele, se vidi tudi po tem, ko ob ponovnem dodajanju moke in vode spet naraščajo. Dozorele droži je priporočljivo spraviti v hladilnik, če se ne uporabljajo vsak dan, da se umiri njihova rast. Ob uporabi iz kozarca vzamemo toliko droži, kot jih potrebujemo, preostale lahko ponovno uporabimo, če jih čez noč pustimo na sobni temperaturi.

Jure Ferlan

Foto: Jure Ferlan

Kruh, pripravljen z drožmi

Če je kolesarjev več, morajo voziti eden za drugim!

Sončni in topli dnevi kar vabijo na kolo. Pa kolesarji znajo poskrbeti za svojo varnost? Vse prevečkrat se zgodi, da bodisi ne poznajo bodisi ne upoštevajo pravil, ki zanje veljajo v prometu, zato so pogosto med povzročitelji prometnih nesreč.

Foto: Lidija Razložnik

Kolesarji morajo biti posebej pazljivi pri vožnji skozi križišče.

Med vzroki so nepravilna stran in smer vožnje, vožnja pod vplivom alkohola in neupoštevanje pravil o prednosti. Kolesarji pogosto ne prilagodijo hitrosti stanju in lastnostim ceste, še posebej na posameznih odsekih cest z večjim naklonom. V cestnem prometu so bolj ranljivi kot drugi udeleženci, saj so slabše vidni – njihova vidnost je obratno sorazmerna s hitrostjo vožnje: hitrejši so, slabše so opazni. Priporoča se, da vozijo previdno in poskrbijo za lastno varnost, pri čemer naj upoštevajo prometno signalizacijo (prometne in svetlobne znake) in ne vozijo pod vplivom alkohola.

Vožnja po kolesarskem pasu ali poti

Pred spremembo smeri vožnje mora kolesar večkrat pogledati, kaj se dogaja za njim, ter

pravočasno in odločno nakazati svoj namen. Upoštevati je potrebno pravila prednosti, ki veljajo za kolesarje v križiščih, še posebej tam, kjer so označene kolesarske steze. Vožnja poteka po kolesarski stezi in kolesarskem pasu ali poti. Uporablja naj se le površina, ki je namenjena kolesarjem (označena s prometnimi znaki in talnimi označbami). Po takšnih površinah se je potrebno voziti po desni strani glede na dovoljeno smer vožnje, na dvosmerni kolesarski stezi pa po desni strani steze. V primeru, ko kolesarske steze ali pasu ni, vozimo ob desnem robu vozišča v smeri vožnje, in sicer čim bližje robu (ne več kot en meter od roba) vozišča.

Če je kolesarjev več, morajo voziti drug za drugim. Izjemoma, če je pot dovolj široka, lahko dva kolesarja vozita vzporedno. Kolesarji z licenco Kolesarske zveze Slovenije lahko vozijo v skupini, ki jo morajo sestavljati najmanj štirje kolesarji.

Ravnanje kolesarjev v križiščih

Policija svetuje predvidevanje ravnanja vseh udeležencev v prometu, posebno tistih, ki kolesarja dohitevajo in prehitevajo. Posebna previdnost je priporočljiva v križiščih, kjer mora kolesar z roko jasno nakazati smer in se prepričati, da so ga opazili tudi drugi udeleženci v prometu. Če to ni mogoče, naj kolesar sestopi s kolesa in gre čez križišče ob kolesu peš.

Posebna pravila za otroke

Samostojno v prometu na cesti sme voziti kolo otrok, star najmanj osem let, ki ima pri sebi veljavno kolesarsko izkaznico, in oseba, starejša od 14 let. Za vožnjo kolesa se otroci usposobijo in opravijo kolesarski izpit ter dobijo

Obvezna oprema kolesarja

Obvezna oprema kolesa vsebuje: zvonec, luč za osvetljevanje ceste, zadnjo rdečo luč, zadnji rdeči odsevnik, rumene odsevnike v pedalih, brezhibno zadnjo in prednjo zavoro, bočne odsevnike. Kolo naj bo redno vzdrževano in tehnično brezhibno. Voznik in potnik na kolesu morata imeti do dopolnjenega 18. leta starosti med vožnjo ustrezno pripeto zaščitno kolesarsko čelado. Čelado se priporoča tudi odraslim kolesarjem.

kolesarsko izkaznico v osnovni šoli. Otrok do 14. leta, ki nima opravljenega kolesarskega izpita, sme voziti kolo v cestnem prometu le v spremstvu polnoletne osebe, ki lahko ob upoštevanju prometnih razmer spremlja največ dva otroke. Otrok do 6. leta sme voziti kolo le na pešpoti ali v območju za pešce, v spremstvu polnoletne osebe pa tudi v območju umirjenega prometa.

Ponoči naj kolesarji nosijo svetla oblačila

Kolesar mora imeti ponoči in ob zmanjšani vidljivosti na sprednjem delu kolesa prižgano belo luč za osvetljevanje ceste, na zadnji strani kolesa pa rdečo pozicijsko luč. Tu morajo biti nameščeni še rdeči odsevniki, na obeh straneh pedal rumeni ali oranžni odsevniki, na kolesih pa rumeni ali oranžni bočni odsevniki. Ponoči je priporočljivo, da kolesarji nosijo svetla oblačila.

Lidija Razložnik

Še nekaj nasvetov za varno vožnjo

Roke mora imeti kolesar proste za vodenje krmila in nakazovanje smeri. Krmila kolesa ne sme izpuščati iz rok, prav tako ne dvigati nog s pedal, voditi, vleči ali potiskati drugih vozil, se pustiti vleči ali potiskati, prevažati predmetov, ki bi ga ovirali pri vožnji, ter voziti drugih oseb, razen če je z zakonom določeno drugače. Prtljago naj ima v zanj namenjeni košarici ali pritrdjeno na prtljažnik.

Foto: Zavod Poljanska dolina

Kavarna Visoko spet odprta!

Kavarna Visoko je začela obratovati v ponedeljek, 18. maja. Odprta bo vsak dan, vendar bodo obratovalni čas med sezono prilagajali glede na potrebe gostov.

Zaradi trenutne situacije je odprt samo letni vrt. Na Zavodu Poljanska dolina, ki upravlja s kavarno, obiskovalce prosijo, da upoštevajo navodila zaposlenih, obenem pa vabijo, da jih obiščete, saj v ponudbi sladice ohranjajo Tavčarjevo, Metino, Kosmovo tortico ... ter hladne in tople napitke! Lepo vabljeni!

Kristina Bogataj

Foto: Zavod Poljanska dolina

O pohodnem krogu občine tokrat malo drugače ...

Uradnega odprtja pohodnega in kolesarskega kroga občine letos ni bilo, nas pa ni malo, ki smo enega ali drugega, nekateri kar oba, začeli osvajati na lastno pobudo. Naslednji zapis nam je poslal naš bralec Boštjan Pintar z Dobravšč, ki je pohodni krog občine prehodil med letošnjimi velikonočnimi prazniki.

Že nekaj časa je v meni zorela želja, da pretečem oziroma prehodim krog naše občine. Tako sem imel ogledne ture kroga že pozimi. Razdelil sem si ga na tri dele. Prvi del iz Poljan do Kopačnice mi je bil zaradi treningov v preteklih letih dobro znan, manjša neznanka je bil le Kucelj. Drugi del iz Kopačnice do Fužin mi je bil neznan, tretji del iz Fužin do gostilne Jager pa mi je bil zaradi bližine doma domač. Z začetkom virusa covid-19 in odpovedjo rekreativnih tekov, ki jih obiskujem, je padla odločitev, da krog naredim med velikonočnimi prazniki.

V soboto, 11. aprila, sem ob 6.50 začel pred gostilno Na Vidmu v Poljanah. Na navaden list papirja sem si zabeležil kontrolne točke, razdalje in čase, ki sem jih med tekom pridno zapisoval. Prek Gabrške gore, Starega vrha, Mladega vrha, Koprivnika, Blegoša, Kucelja sem v Kopačnico prispel po dobrih štirih urah teka in hoje. Tu me je počakala žena, okrepčal sem se in založil s hrano in pijačo. Iz Kopačnice je pot do regionalne ceste Sovodenj–Cerkno potekala brez posebnosti. Ko pa sem začel z

vzponom po križevem potu proti Novi Oselici, mi je postajalo jasno, da kroga v enem kosu ne bom prehodil. Tako sem po 39 kilometrih in 2.800 metrih višinske razlike pot končal pri potoku Podosojnščica, od koder sem se spustil proti Sovodnju.

Na velikonočni ponedeljek 13. aprila sem se odločil, da krog končam. Dan je bil čudovit, ravno prav tople, čeprav vetroven, vendar idealen za dokončanje kroga. Žena me je peljala na Sovodenj, od koder me je pot vodila čez potok Podosojnščica na Rupe in čez Koprivnik do koč na Mrzliku. Od tam sem se spustil na Fužine, se povzpela na Hrastov grič, Javorč, do kmetije Bukovec, kjer je ena izmed kontrolnih točk. Od vhoda v utrdbo Rupnikove linije na Golem vrhu do Suhega Dola je pot prijetna, vendar je potrebno biti nekoliko previden pri markacijah, da ostaneš na pravi poti. V Suhem Dolu me je že čakal sin, da sem se okrepčal in založil s pijačo za zadnjih 15 kilometrov. Tu sem vedel, da sem na dobri poti, da krog končam, saj je bil najtežji del, ki me je še čakal, vzpon od kamnoloma do vrha Sivke. Od tam

Dosežene kontrolne točke občinskega pohodnega kroga

naprej sledi še nekoliko daljši vzpon na Pasjo ravan, spust do Bukovega vrha in po Koroški poti do Hotovlje. Sledilo je še nekaj ravninskih kilometrov ob Sori do križišča za Dobravšče, kjer sem zaključil.

Drugi del kroga je obsegal 42 kilometrov in 1.700 metrov višinske razlike, za kar sem potreboval štiri ure in 40 minut. Tako se je na celotni poti nabralo 82 kilometrov in 4.500 metrov višinske razlike v 10 urah in 40 minutah. Najtežji del je zagotovo del iz Poljan do Kopačnice, kjer v dobrih 28 kilometrih premagaš 2.500 metrov višinske razlike. Meni osebnostno najlepši del kroga je bil že na oglednih turah in ostaja do danes del iz Kopačnice do Fužin.

Imam pa še željo, da bi v bližnji prihodnosti prehodil in pretekel tudi kolesarski krog naše občine.

Boštjan Pintar

Prireditve s podelitvijo nagrad bo

Maja predvideno odprtje kolesarskega kroga občine Gorenja vas - Poljane je zaradi koronavirusa odpadlo, zato bodo poleti, ko bodo razmere to dopuščale, pripravili prireditve in na njej z žrebom podelili nagrade tistim, ki so oz. bodo prevozili kolesarski krog v celoti. Teh je bilo v minulem letu okrog 100, veliko pa je tudi takih, ki so kartonček kupili, a kroga še niso zaključili. Kolesarski navdušenci lahko kartončke kupijo v kavarni Ajda v Gorenji vasi po ceni pet evrov.

Tudi pohodni krog občine Gorenja vas - Poljane lahko posamezniki nemoteno opravljajo, čeprav ni bilo uradnega začetka pohodne sezone. Vsi zainteresirani lahko kartonček in zemljevid dobijo v gostilni Jager na Dolenji Dobravi, ki je obenem izhodiščna ter končna točka. Tiste, ki pridobijo vse potrebne žige, pri oddaji kartončka čaka nagrada, to je lonček s karabinom. Kot je povedala Mateja Čadež iz gostilne Jager, je bilo v štirih letih, od kar obstaja tak način zbiranja žigov, vpisanih že 1.420 pohodnikov. Od teh so se nekateri pohodnega kroga lotili tudi večkrat.

T. D.

Z junijem odprtje TIC-a

S 1. junijem vrata odpira Turistično-informacijski center (TIC) Gorenja vas. Kot novost in popestritev turistične ponudbe Poljanske doline bomo ponudili izposojlo električnih koles ter omogočili polnjenje vseh vrst električnih koles. TIC bo odprt vsak dan, natančne informacije še sledijo, zato nas spremljajte na naši spletni strani in družabnih ter socialnih omrežjih. Lepo vabljeni!

Zavod Poljanska dolina

Ponovno odprle svoja vrata

Od ponedeljka, 4. maja, so ponovno odprta vrata Knjižnice Ivana Tavčarja Škofja Loka. V občini Gorenja vas - Poljane smo najprej odprli enoti v Gorenji vasi in Poljanah, 22. maja pa še izposojevalno enoto Sovodenj.

Obiskovalci morajo v prostorih knjižnice nositi masko.

Vse enote knjižnice sicer delujejo po običajnem urniku, a pod določenimi pogoji, povezanimi s koronavirusom. Gradivo lahko vrnete in si ga seveda tudi izposodite. Trenutna pravila v knjižnici:

1. Prosto gibanje med knjižnimi policami ni mogoče, o smiselnosti obiska knjižnice z otrokom zato presodite sami.

2. Zaželeno in dobrodošlo je predhodno naročilo gradiva (COBISS+, mCOBISS, naročilo po emailu ali telefonu – v času odprtosti knjižnice), vendar pa ni nujno! Knjižničarke vam bomo z veseljem poiskale in pripravile gradivo tudi brez predhodnega naročila.

3. Ob vstopu v knjižnico je obvezno razkuževanje rok, v prostorih pa uporaba zaščitne maske.

4. Gradivo, ki ga vračate, odložite na posebej pripravljeno in označeno mesto ob vhodu. Vse gradivo, ki ga vrnete, ostane teden dni v karanteni, nato ga odpišemo in očiščeno postavimo nazaj na police.

5. V prostor knjižnice vstopate posamezno in pazite na priporočeno razdaljo.

6. Prebiranje revij ni mogoče, lahko pa si jih izposodite na dom.

7. Uporaba računalnikov ni mogoča.

8. Izposodite si lahko 10 knjig na izkaznico za otroke in mladino ter pet knjig na izkaznico za odrasle.

9. Dvigalo v Sokolskem domu Gorenja vas je izklopljeno. V kolikor bi člani knjižnice, ki sodijo v ranljivo skupino, zaradi tega imeli težave z obiskom knjižnice, naj nas prej pokličejo po telefonu in jim bomo gradivo dostavili pred knjižnico. Enako velja tudi za enoto v Poljanah.

10. Zaračunavanje zamudnine za neurejeno podaljšanje gradiva bo začelo teči s 1. junijem 2020, zato poskrbite za podaljšanje roka vrnitve gradiva, ki ga imate doma.

Ko je bila knjižnica zaprta ...

V času zaprtosti knjižnice so v enotah potekala dela, ki jih bralci sicer redko opazijo. Izvedli smo pregled in odpis gradiva. Kriteriji za izločanje in odpis gradiva so splošni in vsebinski. Praviloma izločamo in odpisujemo gradivo, ki je glede na namen knjižnice vsebinsko ali fizično neustrezno, predvsem pa poškodovano in umazano, v slabem stanju, odvečne izvode gradiva, nepopolno gradivo, gradivo, ki si ga bralci ne izposojajo več, gre za starejše izdaje, ki jih lahko nadomestimo z novjšimi ali pa je gradivo dostopno na drugem mediju.

KRAJEVNA KNJIŽNICA GORENJA VAS

ponedeljek 10.00–17.00
torek in četrtek 12.30–19.00
04/510 71 00

gorenjvas@knjiznica-skofjaloka.si

KRAJEVNA KNJIŽNICA POLJANE

sreda 13.00–19.00

petek 11.00–17.00

04/518 33 80

poljane@knjiznica-skofjaloka.si

izposojevalna enota SOVODENJ

petek 14.00–17.00

sovodenj@knjiznica-skofjaloka.si

www.knjiznica-skofjaloka.si

Novi 'zunanji' člani knjižnice

13. marca se je vse kar naenkrat umirilo, svet je zastal, nastala je tišina, ki so jo začutile in izkoristile živali. V Krajevni knjižnici Gorenja vas so se pred požarnim izhodom naselili ptički, ki so si zgradili gnezda v kovinski konstrukciji in nam na ves glas in veselo prepevajo. Ker je ob lepem vremenu izhod iz knjižnice urejen krožno, po požarnih stopnicah, pri izhodu upoštevajmo njihovo prisotnost.

Še naprej vabljeni, da nadaljujete s sodelovanjem v akciji družinsko branje, ki nemoteno teče naprej do nadaljnjega. Če ste v tem času prebrali že vse knjige in zapisali vse odgovore, le prinesite kupončke in odnesite pripravljena darila. Lahko se tudi še na novo pridružite ali se le oglasite in izberete nov nabor gradiva s seznama.

Prvi bralci, ki so nas že obiskali, sporočajo, da so nas pogrešali. Tudi mi smo vas in se veselimo ponovnega snidenja z vami v naših prostorih.

Knjižničarka Bernarda Buh

Priporočilo za branje

Marcus Zusak: Fant, ki je postal most

Osupljiva zgodba petih bratov Dunbar, ki sami odraščajo v svetu in si usodo krajijo sami. V središču zgodbe je deček Clay, ki zgradi most – za svojo družino, za svojo preteklost, za veličino, za svoje grehe, za

čudež. Ta fenomenalna zgodba, tako kot prvi dve – Kradljivka knjig in Odposlanec, v sebi nosi globoko razumevanje tega, kaj pomeni biti človek. Roman je lani prejel nagrado Indie Book Award za najboljšo leposlovno delo.

Raynor Winn: Prežeta s soljo

Soočena z novico o njegovi smrtni bolezni, obsojena na odvzem njunega doma in izgubo vira dohodkov Raynor in Moth spontano sprejmeta pogumno odločitev: šla bosta na več kot tisoč kilometrov dolg pohod po znani poti na jugozahodni britanski obali: od Somerset do Dorseta, čez Devon in Cornwall.

Z le najnujnejšo opremo na ramenih živita divje življenje v vremenskih preizkušnjah starodavne pokrajine na robu pečin, morja in neba. A z vsakim novim korakom, srečanjem in izzivom na poti se njun pohod spreminja v vse bolj izjemno popotovanje.

Prežeta s soljo je iskrena, vitalistična resnična zgodba o sprejemanju gorja in o zdravilni moči narave. In ne nazadnje: je zgodba o domu, o tem, da ga lahko izgubimo, ponovno izgradimo in zopet najdemo na povsem neslutene načine.

Na pomoč! Z najstnikom doma.

Mladostništvo je obdobje intenzivnih fizičnih sprememb, moralnega in intelektualnega razvoja. Zato je razumljivo, da je to burna in zmedena faza za številne fante in dekleta.

Je proces osamosvajanja in pogostih konfliktov s starši (ki so seveda že 'stari in nimajo pojma'). Najstniki iščejo in potrebujejo svojo svobodo, svoje izkušnje, preverjajo meje, ki so jih postavili starši, in jih prestopajo.

Koronavirus nas je porinil v prisilno sobivanje, da bi obvarovali svoje zdravje. Šole so zaprte, marsikateri starš dela od doma, druženja so prepovedana. Za najstnike ni hujšega scenarija (razen zaprtih šol, seveda, a marsikateri je že ugotovil, da tudi šolo pogreša).

Vrstniki so v mladostništvu izrednega pomena (skoraj kot hrana in kisik), zdaj pa so prikrajšani za druženje in prisiljeni ostati doma s (groza!) starši. Najstniki imajo običajno nizko toleranco do frustracij in omejitev. Pogajajo se o omejitvah in slabo dojemajo tveganje. Zanje to, da ostanejo doma zaprti, postane generator upora in nervoze.

Dragi starši, kako preživeti to krizno obdobje z najstnikom doma? Kajti če je bivanje s najstnikom težko že takrat, ko ritme ureja normalno vsakdanje življenje, to je takrat, ko najstnik vstane in gre zjutraj v šolo, se ukvarja s svojimi šolskimi in izvenšolskimi dejavnostmi, kaj bo šele zdaj, ko je doma 24 ur na dan?

Kako je to sploh videti?

Najstnik se zjutraj zbudi (če se zbudi), ostane v pižami ves dan in vleče noge iz ene sobe v drugo. Z veliko muke vklopi računalnik in se loti šolskega dela. Vmes pa zeha, kot da že tri dni ne bi spal (pa se je zbudil pred dobro uro) in si drži glavo, da mu slučajno ne pade na mizo. Ko ga mama pobara, naj se le osredotoči, dobi odgovor, da je tako zelo utrujen.

Rad bi šel ven, rad bi se družil z vrstniki. Tudi mama bi rada šla na kavico in klepet s prijateljicami, vendar to v tem trenutku preprosto ni dovoljeno. Naj bo najstniku in najstnici jasno. Tukaj ni pogajanja.

Zgodi se tudi fenomen stalno zasedene kopalnice (še dobro, da nas veliko dela od doma in se nam ne mudi v službo). Predvsem v zgodnjem mladostništvu najstniki (predvsem punce) usmerjajo veliko pozornosti telesni podobi. Torej so dolge čakalne dobe pred kopalnico normalen pojav.

Potrebna je veliko potrpljenja, razumevanja in prilagajanja

Imejmo v mislih, da ko pomislimo na mladostnike, se marsikomu najprej porodijo vsi negativni vidiki tega obdobja, čeprav so mladostniki obenem pogosto energični, radodarni, idealistični ter z veliko mero pozornosti in kritičnosti spremljajo, kaj je prav in kaj ne. Izkoristite te njihove lastnosti, postavite jim izzive, prosite jih za pomoč pri domačih ali vrtnih opravilih. Marsikateri sin bo z veseljem pri težjih opravilih, kot je dvigovanje bremen, pomagal mami in ji tako dokazal, da jo je prerasel in je močnejši od nje.

Tehnologija je trenutno njihova najboljša prijateljica, brez nje ne morejo živeti, so kot riba brez vode. Njihova spretnost, da se gibljejo med številnimi aplikacijami in priložnostmi, ki jih splet ponuja, postane priložnost za stik z vrstniki in pomirja trpljenje zaradi razdalje. Dogovorite se o načinu in urnikih uporabe telefona in računalnika. Pomembno je, da najstniku

Foto: Pixabay

dovolite te pripomočke, vendar ne neomejeno. Predvsem ponoči naj bodo ne le izklopljene (saj jih znajo zelo dobro vklopiti), ampak tudi stran od najstniških rok, sicer je jutranji scenarij zehanja pred nalogami popolnoma upravičen.

Tako kot vsak član družine tudi najstnik potrebuje svoj prostor, kamor se lahko umakne, zato mu to omogočite. Bližina domačih, čeprav jih imamo radi, je včasih utesnjujoča in posameznik potrebuje umik.

Konflikti so in bodo neizogibni. Izbirajte svoje bitke. Nima smisla jeziti se za vsako stvar, ki jo počne vaš otrok. Odločite se, kje ste pripravljeni popustiti, kje pa ne. In od tega ne odstopajte.

Predvsem pa komunicirajte. S svojim odrasčajočim otrokom se pogovarjajte in ga poslušajte. Ugotovili boste, da ga sploh ne poznate tako dobro, kot si mislite, da ima veliko idej in že izoblikovanih mnenj, da pa v nekaterih pogledih še ni odrasel.

Predvsem pa uživajte v skupnem druženju in izkoristite podarjeni čas, da sktete močne in trdne vezi med vsemi družinskimi člani.

Lara Spinazzola, univ. dipl. psih.

Angl Marije Knafelj razprl krila

V dneh epidemije je izšel prvenec Marije Knafelj, v katerem je v treh razdelkih Angl, Tomna noč in Metulč zbranih 78 pesmi, zapisanih v poljanskem narečju.

Marija Knafelj je bila rojena leta 1956 na Srednjem Brdu, osnovno šolo je obiskovala na Hotavljah in v Gorenji vasi, zatem pa se takoj zaposlila v Alpini. Pred upokojitvijo je nekaj let delala še v Unitechu. Dobro desetletje je predsednica Rdečega križa Gorenja vas in voditeljica skupine za samopomoč Frklje. Kot pravi sama, je šele po upokojitvi našla čas za obujanje spominov, za utrinke časa in okolja, ki so zapisani v narečni poeziji.

Kot je v spremni besedi zapisal Brane Tušar, je pravi zaklad, ki nam ga avtorica predstavlja, pisanje v narečju. Za razumevanje bralca je zapis precej zahteven. Še en izziv predstavlja vsebina, ki je srednji generaciji nemestnih prebivalcev še znana, mlajšim pa ne več. Gre za bogastvo izginjajočih predmetov, opravil, dogodkov, načina bivanja in razumevanja sveta. V času, ko sta se zamenjali dve generaciji, so se namreč v svetu

zgodile številne in drastične spremembe. Pa to niso samo obdelana narava, doma pridelana hrana, ročna orodja in pripomočki ... izginjajo tudi duša, srce, pristni medčloveški odnos, medsebojno spoštovanje, delovne navade. »V tem socialnem segmentu so Marijine pesmi najbogatejše,« poučarja Tušar. Dodaja še, da se v preproščini skriva največje bogastvo. V vsaki pesmi sta zapisani tudi sporočilo in priporočilo. Pozitivno, dobronamerno – četudi so nekatere pesmi na prvi pogled črnogledne, žalostne, otožne, bolno zasanjane, niso nikoli brezvoljne ali apatične. Tega ni – tudi to je eno do ključnih sporočil zbirke. Vsak pozoren bralec lahko iz Marijinih pesmi razume in izlušči globoko vero – v religioznem smislu, pa tudi močan uporniški duh, ki prejšnjemu ni lasten. Gre za dva pola, ki vlečeta narazen, a s pravim pristopom, ki ga imenujemo duša, stopata družno po isti poti.

Slogovno so zapisi preprosti, kot so preprosta avtoričina sporočila, pogosto se slednje rimam brez strahu umika vsebini.

Avtorica tako zavedno ali nezavedno, tudi slogovno, ne samo vsebinsko, opozarja na našo

Foto: D. P.

Angl – pesniški prvenec Marije Knafelj

edino zares skupno lastnost – našo neizpodbitno minljivost. Morda tudi zato naslov Angl. Kot pravi avtorica, imamo anjele vsi: varujejo nas in nam kažejo pot, nas podprejo, ko padamo in se pobiramo.

Damjana Peternej

Pred 66 leti menjal vrh strelovoda na gorenjevaški cerkvi

Vinko Oblak iz Gorenje vasi hrani fotografijo, na kateri je v čas ujet zanimiv, če ne kar spektakularen dogodek iz njegovega življenja. Čeprav je od takrat minilo skoraj 66 let, ga ima še vedno živo v spominu.

Vinko Oblak s konico strelovoda, ki jo je zamenjal pred več kot 60 leti.

Pisalo se je daljno leto 1954, ko je bilo potrebno popravilo strelovoda na zvoniku župnijske cerkve na Trati. Ta je bil in je še danes najvišja stavba v Gorenji vasi. Delo je potekalo v septembru. V tistih časih je za takšna dela skrbel kleparski mojster Vencelj Jenko. Ker pa je tratarski zvonik visok in ima zelo razgibano laternasto streho, je k delu povabil pomočnike. Temu so se odzvali tudi komaj 17-letni Vinko, njegov prijatelj Janez Oblak, po domače Pibrov iz Hotovlje, in Lojze Derlink. Pri zahtevnem in nevarnem postavljanju lestev na strehi zvonika je sodeloval tudi tesar (ali 'cimperman', kot so temu poklicu rekli nekoč) Muha z Brd. Njegovo ime je Vinko pozabil, se pa spominja, da je veljal za izkušenega tesarja stare šole. Po njegovih navodilih so iz prve etaže laternaste strehe trdno namestili ploh in nanj najprej 11 metrov dolgo leseno lestev, ki so jo hranili na posebnih kljukah pod gankom Neškove hiše.

Uporabljali so jo tudi za druga višinska kleparska dela v Gorenji vasi, posebej še na stavbah zadruga in doma Partizan. Ker je bila ta lestev za doseg križa na zvoniku prekratka, so dodali še eno, prav tako leseno lestev. Dobro so ju privezali in preverili, če držita. Vinko je potem splezal po lestvi vse do droga z železnim križem, na vrhu katerega je konica strelovoda iz posebne elektroprevodne kovine. Povzpel se je še po križu navzgor, konico odvil in jo zalučal v globino. Vse to so počeli brez kakršne koli varovalne opreme. Mimoidoči 'firbci' so osupli opazovali ta podvig. Čez približno dva tedna je vzpon ponovil, ko je na vrh križa privil novo konico. Spominja se tudi, da robovi strehe na zvoniku niso bili ustrezno kleparsko zaključeni in je zamakalo, ter da so bile vidne medvojne strelne poškodbe na fasadi zvonika. Tudi te je čez nekaj let pomagal krpiti. Na vprašanje, ali ga je bilo kaj strah, Vinko odgovarja, da ne, sicer ne

Fotografija iz leta 1954. Vinko Oblak maha na vrhu zvonika ob križu, pod njim je Janez Oblak. bi splezal tako visoko. »Fotografijo je napravil tedanji župnik na Trati Andrej Šavli, ki je imel fotoaparat. Tega je bilo v tistih časih po vojni, če nisi imel posebnega dovoljenja, strogo prepovedano posedovati in uporabljati,« je še obudil spomine ter v šali dodal: »Skoraj huje, kot če bi imel nedovoljeno orožje.« Zato je ob cesti takratni ministrant pri župniku Šavliju Stane Oblak, po domače Stebejlov, pazil, da ne bi mimo prišel kdo, ki bi mu utegnil zaradi tega povzročiti težave. Prav Stane je čez dolga leta Vinku prinesel fotografijo, na kateri sta čisto na vrhu strehe zvonika Vinko in njegov prijatelj Janez Oblak. Skupno je zaradi svoje spretnosti sodeloval pri popravilu in pleskanju šestih streh na zvonikih. Poleg Trate mu ostajajo v spominu Ledine, Nova Oselica in Sv. Križ (na Dolenjem Brdu). Precej zvonikov je imelo poškodbe iz vojnih let, zato je bilo potrebno prestreljeno pločevino zakrpati. Sodeloval je tudi pri kleparskih delih na drugih stavbah.

Jure Ferlan

Pomagajmo, če lahko

Čez noč sta brez strehe nad glavo ostala Bojan Primožič in njegov sin Bojan Primožič ml., Bolantinova z Malenskega Vrha. V torek, 14. aprila, okrog pete ure zjutraj je namreč izbruhnil požar, v katerem je popolnoma pogorela njuna stanovanjska hiša. Požar je izbruhnil v bližini dimnika in povzročil ogromno gmotno škodo, čeprav je kmalu potem, ko je zagorelo, pomoč pri gašenju nudilo okrog 50 gasilcev iz Poljan, Gorenje vasi in Javorij. Hiša po požaru ni več primerna za obnovo, zato so jo s pomočjo prostovoljcev, sosedov in prijateljev morali porušiti. Oče, ki mu je pred nekaj leti zaradi bolezni umrla žena, je upokojen, sin, ki je samozaposlen, pa zaradi požara dejavnosti do nadaljnjega ne more opravljati. Zgraditi bosta morala novo stavbo.

Na Rdečem križu Škofja Loka so v ta namen v teh dneh pričeli z zbiranjem pomoči. Občani, ki bi želeli pomagati, lahko sredstva nakažejo na račun:

RKS-OZ ŠKOFJA LOKA, Kidričeva cesta 1, 4220 Škofja Loka.

Številka računa (odprt pri Gorenjski banki): SI56 0700 0000 0187 397, SKLIC 00 240.

NAMEN: Pomoč Bolantinovim.

Vsem, ki boste prispevali, se najlepše zahvaljujemo.

RKS – OZ Škofja Loka

Čez noč sta brez strehe ostala oče in sin, Bolantinova z Malenskega Vrha. Pomoč zanju zbira Rdeči križ Škofja Loka.

Praznovanje tretjega svetovnega dneva čebel

20. decembra 2017 je generalna skupščina Organizacije združenih narodov (OZN) v New Yorku na pobudo Slovenije 20. maj razglasila za svetovni dan čebel. S tem se je končal dolgotrajni postopek razglasitve, ki se je pričel v letu 2014. Razglasitev je za Slovenijo pomenila pomembno diplomatsko zmago in letos smo že tretjič praznovali svetovni dan čebel.

Prvo praznovanje smo organizirali v Žirovnici na Gorenjskem, kjer je bil 20. maja 1734 rojen Anton Janša, naš največji čebelar.

Od razglasitve naprej se za praznovanje svetovnega dneva čebel odločajo številne institucije, organizacije in različna združenja po vsem svetu. Glavne dejavnosti, povezane s praznovanjem svetovnega dneva čebel, koordinira Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano v sodelovanju s Čebelarско zvezo Slovenije. V ta namen sta vzpostavila spletno stran www.worldbeeday.org, na kateri so koristne informacije o praznovanju.

Na mednarodnem področju praznovanje tega dne spodbuja Organizacija za prehrano in kmetijstvo (FAO) s sedežem v Rimu, ob sodelovanju z mednarodno čebelarско organizacijo APIMONDIA.

V letošnjem letu naše aktivnosti močno kroji širjenje koronavirusa, zato niso bili organizirani dogodki kot v preteklih dveh letih, je pa zato več aktivnosti potekalo prek medijev, spletnih

javljanj in različnih objav na družbenih medijih, s čimer so informacije posredovali širši javnosti.

Glavni namen svetovnega dneva čebel ni praznovanje, ampak predvsem ozaveščanje o naslednjem:

- Čebele in ostali opraševalci so izredno pomembni!
- Čebele so v zadnjem obdobju na veliko območjih ogrožene!
- Kaj moramo kot skupnost in posamezniki narediti, da bomo čebele ohranili tudi v prihodnosti?

Dejavnosti za boljše preživetje čebel:

- Sajenje avtohtonih medovitih rastlin.
- Sejanje in sajenje medovitih rastlin v okrasne namene (na balkonih in drugih zunanjih prostorih).
- Ohranjanje travnikov z večjo pestrostjo rastlin.
- Sejanje medonosnih rastlin na travnikih.
- Košnja cvetočih rastlin po cvetenju.
- Nakup medu in ostalih čebeljih pridelkov pri najbližjih čebelarjih.

Foto: arhiv ČZS

- Moralna podpora čebelarjem.
- Odstop primerne kmetijskega zemljišča za začasno ali trajno namestitve čebel.
- Zmanjšana uporaba čebelarjem škodljivih pesticidov.
- Mulčenje cvetočih rastlin v sadovnjakih in vinogradih pred škropljenjem s pesticidi.

Nabor ni dokončen, vseeno pa lahko vsakdo najde ideje, kaj lahko naredi dobrega za čebele in ostale opraševalce. Ob tem pa moramo vedeti še, da s tem, ko pomagamo čebelarjem, pomagamo tudi ostalim organizmom in ne nazadnje tudi ljudem. Čebele namreč za dober razvoj in življenje potrebujejo skoraj enake življenjske pogoje kot ljudje: čist zrak, vodo in zdravo okolje brez onesnaženosti.

Zato varujmo naravo in tudi sami bomo živeli v bolj zdravem okolju!

dr. Peter Kozmus

Zelene strehe

Zasadimo dragocen košček narave na strehi

Slovenski čebelarji z vso skrbnostjo in vestnostjo opravljamo čebelarско dejavnost, v prvi vrsti so naša skrb čebele. Zavedamo se, za kako ranljiva bitja gre, kako pomemben del narave so in kako pomembne so za našo prihodnost. Vsak posameznik lahko pomaga čebelarjem s sajenjem medovitih rastlin. Kaj lahko še naredimo za čebele? Ste že slišali za zelene strehe?

Foto: Nataša K. Štrukelj

V marcu smo tudi na stavbi centra Čebelarске zveze Slovenije postavili zeleno streho.

Prednosti zelenih streh so poznali že naši predniki, ki so znali s pridom izkoriščati naravne danosti. Danes, ko se vse bolj nagibamo k usmeritvam, ki so skladne z idejami varovanja okolja, pa smo priča preporodu.

Zelene strehe v tujini niso nobena redkost in so sestavni del vsakdanje prakse. Pri nas pa je v zadnjem času zaznati večje zanimanje

prav zaradi številnih prednosti, ki jih te prinašajo. Že samo dejstvo, da naravi povrnemo nekaj, kar smo ji vzeli, je neprecenljivo. Zavedati se moramo, da zelene strehe privabljajo tudi čebele in ostale opraševalce, ki so ključni za ohranjanje biotske raznovrstnosti in ne nazadnje tudi za obstoj človeštva.

Še druge prednosti zelenih streh:

- izboljšujejo kakovost zraka, so zelo učinkovite pri zmanjšanju temperature zraka v urbanih središčih v poletnih mesecih;
- temperatura na površini klasične strehe je bistveno višja od temperature na zeleni strehi;
- imajo neverjetno sposobnost zadrževanja vode ob večjih nalivih;
- podaljšajo življenjsko dobo strehe, ker jo ščitijo pred vremenskimi vplivi;
- rastline na strehi vežejo nase škodljive snovi iz zraka;

- z zelenimi strehami poskrbimo tudi za lep, naraven videz in dobro počutje ljudi ter živali.

Tako so npr. v mestu Utrecht na Nizozemskem na več sto strehah avtobusnih postaj posadili medovite rastline. S tem so izkoristili prednost zelenih površin in na izviren način povečali površine, na katerih lahko čebele nabirajo medičino.

Na Japonskem znamenito stavbo Acros Fukuoka že od 1995 prekriva kar 35.000 rastlin iz 76 vrst. Strehe in terase, ki zbirajo deževnico, omogočajo življenjski prostor pticam in žuželkam. V kompleksu, ki leži v središču mesta in je v celoti grajen okolju prijazno, so kulturni, mednarodni in informacijski prostori, trgovine, galerije, muzej, koncertna dvorana ter odprti prostori za rekreacijo.

Tudi na centru Čebelarске zveze Slovenije se lahko pohvalimo s pravkar postavljeno zeleno streho (marec 2020), saj se zavedamo številnih prednosti, ki jih nudi zelena površina, predvsem pa želimo čebelarjem in drugim opraševalcem zagotoviti dodatno prehrano.

Medovite rastline bodo privabile čebele in druge opraševalce, mi pa bomo uživali ob pogledu na pridne čebele in se ob vsaki kapljici zaužitega medu spomnili, kako dragoceno je njihovo delo. Bodimo hvaležni za hrano, saj je kar dve tretjini svetovne hrane neposredno ali posredno odvisne od opraševanja čebel in ostalih opraševalcev. Vsak lahko po svoje poskrbi, da bodo naše čebele imele dovolj hrane – tudi z odločitvijo za zeleno streho.

Nataša Klemenčič Štrukelj,
vodja projekta

Drevesa nas pomirjajo

Znano je, da na naše zdravje narava vpliva blagodejno, nas zdravi, pomirja, čisti negativne energije, odpravlja psihofizične težave. Dendroterapija je zdravljenje s pomočjo dreves (denrdo pomeni drevo) in je del ljudske naravne medicine, ki so jo uporabljala že starodavna ljudstva. Med bolj zdravilna drevesa naših gozdov štejemo hrast, bor, jelko, macesen, brezo in bukev.

Foto: Jana Rojc

Drevesa imajo blagodejne učinke; če stojimo ob njih ali pod njimi, nas zdravijo.

Za vsako drevo je ugotovljeno, kako zdravi ljudi. V gozdu si ogledujemo drevesa in včasih se zgodi, da nas kakšno drevo kar vabi v svojo bližino. Ni treba, da jih objemamo, lahko pa tudi. Le približamo se drevesom in ob njih stojimo, sedimo ali se nanje naslonimo.

Hrast

Človeka pomirja, deluje antistresno in pospešuje prekrvavitev. Hrast oddaja zelo pozitivno energijo. Dobro je, če imamo v stanovanju pohištvo iz hrasta. Zdravilni so mladi poganjki in lubje mladih vej. Čaj iz lubja pomaga pri razstrupljanju in čiščenju telesa, veže tudi kemične strupe, ki jih uživamo s hrano ali jih vdihavamo. Čaj iz mladega hrastovega lubja in poganjkov se uporablja pri vnetjih želodčne in črevesne sluznice ter pri kroničnem vnetju ledvic.

Kopel pomaga pri prekomernem potenju nog, pri ozebljih nogah, umirja luskavico, ekceme, gnojne rane. Iz zmlatega lubja pripravimo obkladke, jih zdrobimo, ogrejemo in damo v platneni vrečki na zlom. Čaj za zdravljenje oteklih nog naredimo iz hrastovega lubja, njivske preslice in pelina.

Bor

Na kampiranju v borovem gozdičku je tako prijetno, da kar ne bi zamenjali z domačo klimo. S takega dopustovanja pridemo skoraj čisto prerojeni. Eterična olja bora blagodejno vplivajo na naše počutje, na dihalo, inhaliranje pomaga pri izkašljevanju. Borove vršičke uporabljamo za pripravo sirupa, ki blaži kašelj,

izčrpanost in izboljšuje prekrvavitev. Z uporabo kapljic pri masaži ublažimo bolečine v hrbtenici in sklepih. Bor pomaga v odločilnih trenutkih razsodno in modro izbrati pravo odločitev.

Macesen

Macesen zelo pomaga premagovati negativna občutja, kot so pomanjkanje samozavesti, zaupanja, odpravlja občutke manjvrednosti in negotovosti ter strahove. Čaj iz lubja kuhamo za odpravljanje glist. Macesnova smola se uporablja za pripravo krem in zdravljenje revmatičnih obolenj. Macesnov les je zelo cenjen, saj je

odporen na vse vremenske razmere. Macesnova smola je impregnacija, zato ga ni potrebno zaščititi niti ga ne napadejo žuželke. Benetke npr. so bile zgrajene na macesnovih pilotih.

Jelka

Jelka vzbuja občutek zanesljivosti, krepi vztrajanje, pomaga obvladovati čustva in preganja negativno energijo. Jelka povezuje ljudi, zato so včasih dajali vejice jelke v spalnico pod posteljo.

Predvsem srebrna jelka vsebuje veliko vitaminov, ki vplivajo na organizem protivnetno, na ohranjanje spomina, zmanjšujejo utrujenost, upočasnijo porast sladkorja v krvi, upočasnijo simptome staranja ... Jelke in smreke bodo kmalu pognale mlade vršičke. Le naberimo jih nekaj za izdelavo sirupa, ki nam bo pozimi ozdravil kašelj, in za čaj, ki ga bomo pripravili z drugimi posušenimi rastlinami.

Breza

Ima zelo veliko zdravilnih učinkov, saj z brezovim sokom in čajem zdravimo revmatične težave, bolezni ledvic, uravnavamo delovanje jeter, zdravimo kožne bolezni, mehčamo kožo in utrjujemo lase ter lasišče. Čas za brezov sok je le deset dni, preden poženejo prvi listi, ko je breza muževna. Ta zdravilni sok lahko shranimo tudi v zamrzovalno skrinjo in odtajen je prav tako sladkega okusa. V dveh dneh sok postane moten, uporaben še za namakanje rok in las. Za konzerviranje in polnjenje v steklenice še nisem našla recepta. Za čaj nabiramo mlado listje breze in ga kuhamo za čiščenje telesa. Čaj in sok pijmo, ko smo doma, saj moramo pogosto na stranišče.

Bukev

Nam daje moč in pogum, da se lažje spoprimemo z življenjskimi izzivi. Včasih so zaradi pomanjkanja in revščine žir zmleli in dodali žitu, da so imeli več moke. Iz praženega žira je zopet moderno pripravljati nadomestek za kavo. Žir so nabirali za hrano za živino, predvsem za puijse. Žir lahko spečemo tako kot pokovko.

Jana Rojc

Previdno, srne polegajo mladiče!

Srne v drugi polovici maja in v začetku junija polegajo mladiče, večinoma na travnikih. Na Lovski zvezi Slovenije ob tem kmetovalce prosijo, da so še posebej previdni pri košnji. Pohodnikom s psi odsvetujejo sprehajanje po gozdu; če so psi spuščeni, preganjajo divjad in jo lahko tudi poškodujejo.

Če v naravi naletite na mladiča, se ga ne dotikajte, sploh pa ne z golimi rokami, saj tako prenesete svoj vonj nanj; srna ga zato ne bo več sprejela.

Lovci kmetom svetujejo še, da pred košnjo preiščejo travnike. Priporočajo, da košnjo začnejo na sredini travnika in nadaljujejo proti robu, saj tako preprečijo divjadi, da bi se nagonsko pritajila na mestu. S pomočjo pokošenih šopov trave lahko mladiča srnjadi, če je to potrebno, prenesemo

Foto: Jure Felten

v primerno kritje v bližini. Pri košnji zadnjih pasov je priporočljivo zmanjšati hitrost, da se lahko živali še pravočasno umaknejo na varno.

P. N.

»Dim, tradicija, spomini«

V začetku maja je na domačiji pr' Lazarčk v Smoldnem dišalo še lepše kot po navadi, saj je ata Jurij kupal kopo.

Foto: arhiv družine Stanonik

Sestavljena kopa, desno spodaj košaret

Pred nekaj leti je po 40 letih spet začel oživljati to staro tradicijo, ki sta jo nanj prenesla njegov oče in 'Komarjev' Lojze, Lojze Klemenčič, takratni mojster koparjenja. Svoje prve kope se ata Jurij spominja takole: »Kuhal sem jo pri 20-ih, to je bilo leta 1967. Kopišče je bilo od hiše oddaljeno kilometer in pol. Tja sem hodil z motorjem. Medtem ko sem bil v službi, je nanjo pazil oče. Ob večerih so prišli sosedji in prijatelji, skupaj smo sedeli pri kopi in peli. Starejši so nam mlajšim svetovali, kje so kakšne fajn punce.« Povedal je, da je delo potekalo drugače kot sedaj. Kopo so sestavljali tri ali štiri dni, medtem pa so si pripovedovali zgodbe. Sedaj delo poteka hitreje in sestavlja jo sam ali pa mu pomaga sin Peter, kateremu predaja znanje o tradiciji, ki izginja. Na domačiji je šest starih in eno novejšo kopišče, na katerem zadnjih nekaj let redno kuha kopo. Sestavljati jo začne iz zdravih, napol suhih drv, ki jih pokončno zloži okoli 'stržena' (pet, z obroči v krog povezanih palic, premera 25 centimetrov). Nato

jih obloži s smrekovimi vejami, tako je kopa 'ob grasana'. Zatem jo obsuje z zemljo, zraven kope pa zakuri ogenj, katerega žerjavico z vrha kope s 'košaretom' (leseno, smetišnici podobno koparsko orodje) strese v 'stržen'. Prva dva dni se kopa zasipa z 'bokajnem', majhnimi kosi lesa. Ko pride ogenj do vrha kope, se zasuje in kuha. Od začetka mora kopo preverjati na dve uri, nato pa na štiri ure, zato koparji uporabljajo koparsko kočo, v kateri spijo in vedrijo. Kuhanje traja 10 dni, nato pa na vrsto pride trganje kope. Najprej se odstrani zemljo, nato pa se 'ven vleče', gasi in pospravlja oglje. Ata Jurij je povedal tudi, da je največja kopa, ki jo je skuhal do sedaj, vsebovala šest ton oglja, vsega pa je kupil kovač Janez Krmelj iz Hotovlje.

Za zaključek mi je zaupal tudi najlepše trenutke koparjenja. To ni takrat, ko je delo končano ali pa to, ko je prodano vse oglje, ampak zgodaj zjutraj, ko je še vse tiho, a gozdne ptice že žvrgolijo.

Meta Stanonik, vnučinja

Sestavljanje kope

Trganje kope pr' Lazarčk

Pohodi pod Starim vrhom

Foto: TD Stari vrh

'Osvežene' oznake za slap Rancka

Že tradicionalne vsakoletne pohode po krajih pod Starim vrhom je letos prekinila pandemija koronavirusa, zaradi katere je prepovedano vsakršno druženje večjih skupin. Zato so tudi vsi pohodi in druženja v TD Stari vrh do nadaljnjega odpovedani.

Pred kratkim pa je idejni vodja, organizator in vodja pohodov Janez Šturm vse oznake in

napise, ki nas vodijo po poteh, prenovil in poti na novo označil. Obnovljenih in tudi na novo postavljenih je nekaj lesenih klopic, kjer lahko posedite in uživate v naši res lepi naravi. Zato vas vabimo, da se sami podate na raziskovanja in sprehode po pobočjih Starega in Mladega vrha, Koprivnika ali Blegoša. Izhodišča za različne poti so v Javorjah in na Grebljici – smučišče Stari vrh ob družinskem parku.

Srčno upamo, da se kmalu vidimo in se spet skupaj podamo na raziskovanje lepih krajev pod Starim vrhom. Sledili bomo navodilom Nacionalnega inštituta za javno zdravje in vas o možnostih organiziranja skupinskih pohodov sproti obveščali.

Za vsa vaša vprašanja in nasvete pa smo vam na voljo na številki 040/190-701 (Janez Šturm).

Hermina Jelovčan

Foto: TD Stari vrh

Oznake in napise ob pohodnih poteh okrog Javorij je na novo označil in prebarval Janez Šturm.

Najbolj ponosen na posnemanje samega sebe

Satirična oddaja Radio Ga Ga letos obeležuje 30-letnico predvajanja. Idejnemu vodji Sašu Hribarju se je v studiu pridružilo že kar nekaj posnemalcev (imitatorjev) znanih osebnosti iz politike in javnega življenja. S svojimi liki oddajo bogati tudi Nejc Mravlja s Hotavelj.

Foto: arhiv Nejca Mravlje

Po besedah Nejca je Radio Ga Ga ravno prava zmes duhovitosti, pikrosti in politične neko- rektnosti.

Ekipe se je pridružil v začetku leta 2010: »Septembra 2009 je TV oddaja Hri-bar iskala mlade imitatorje. Uredništvu oddaje sem poslal posnetke imitacij v oddaji že oponašanih likov, Slavoj Žižka, Franca Rodeta, Iva Milovanoviča, Gregorja Golobiča.« Že naslednji dan je prejel vabilo na uvodni sestanek. »Tam so nas razvrstili v pare. V vsaki oddaji se je nato pomeril en par v istem liku s ciljem, da bi po turnirskem sistemu s spletnim glasovanjem gledalk in gledalcev dobili končnega zmagovalca.« Uspelo se mu je uvrstiti v polfinale, prejel pa je tudi vabilo na sestanek z urednikom oddaje.

Na sestanku tudi Sašo Hribar

Urednik Bojan Krajnc ga je seznanil z liki, ki jih v oddaji še niso oponašali, in povprašal po lastnih likih. »Sam sem imel naštudirana metabiologa Arturja Šterna in tedanjega ministra za zdravje Boruta Miklavčiča. Sestanka se je udeležil tudi Sašo Hribar, ki me je povabil na ogled Radia Ga Ga, saj so iskali nove okrepitve. Nekaj tednov sem okleval, nato pa zbral pogum ter se 8. januarja 2010 prvič predstavil v etru Radia Ga Ga,« pojasni Nejc. »To je bil začetek posebne ljubezni, ki je s časom vcvetela v nadvse tesno razmerje.«

Imitira samega sebe

Po nekaj tednih sodelovanja v oddaji je spoznal, da se z vstopom v kateri koli lik v njem odpre prostrano domišljjsko polje. »V slabi uri, kolikor traja oddaja, dobim dovolj energije za ves teden.« Vsi sodelujoči v oddaji imitirajo vse like. Sam rad imitira Arturja Šterna, Rada Pezdirja, Boruta Miklavčiča, Boruta Sajovica, Darjo Radič, Ota Giacomellija. »Občasno 'oživim' osebe iz francoskega govornega

področja (Nicolas Sarkozy, François Hollande) sem ter tja tudi izmišljen lik modnega gurua Lukija in – ne boste verjeli – v zadnjem času pogosto oponašam samega sebe v vlogi športnega komentatorja (smeh). Gre za precedens v zgodovini oddaje in zagotovo za najbolj zahteven lik. Nanj sem najbolj ponosen. Več se v Ga Gaju ne da doseči!« Ne mara oponašati likov, ki so jih imitirali že kolegi, npr. Janeza Janše, ki ga je imitiral Marjan Šarec, ali Zorana Jankoviča, ki ga je po njegovem mnenju do popolnosti izpilil Jure Mastnak.

V osnovni šoli oponašal učitelje

Talent je odkril v osnovni šoli: »Začelo se je z glasovnimi upodobitvami, šlo je predvsem za prepoznavne fraze učiteljic in učiteljev. Med odmori, pred poukom in po njem, še posebej pa na ekskurzijah, sem z njimi nehoti pridobil pozornost in spoštovanje sošolk in sošolcev.« Domači publiki se je z likom kardinala Rodeta javno predstavil le enkrat, in sicer leta 2012 na prireditvi Pol Polanc, pol Primorje. Precej bolj uživa ob spontanem nastopu med prijatelji, ki njegovim imitacijam najraje prisluhnejo ob spremljavi dobro obložene mize in ubranih glasbenih ritmov.

Priznanje in odgovornost

Nastopil je v pustni različici TV-oddaje Piramida in animirani TV-seriji Jebovlje, ki je bila kasneje preoblikovana v celovečerni animirani film Dobrodošli v Jebovlju. »Sodelovanje v oddaji Radio Ga Ga je po eni strani priznanje, po drugi pa velika odgovornost. Biti del oddaje, ki ima za sabo že 30-letno pot, za medijskega debitanta ni mačji kašelj, a me je kot strastnega ljubitelja imitacij, zlasti učiteljic

in profesorice, vselej navdihovala in že v rosnih letih predstavljala nujen tedenski odmerek neznanke zabave,« je iskren Nejc, ki je kot novinar, komentator športnih prenosov ter po novem tudi mentor mladim komentatorskim upom, zaposlen na Šport TV.

Del ekipe tudi v prihodnje

V prihodnje si želi piliti ustvarjalni potencial v oddaji, ki ima po njegovem mnenju, ne glede na dolg staž, pred sabo lepo prihodnost. »S prihodom mlajših kolegov Aleksandra Pozveka, Marka Cirmana in Valentine Plaskan je jedro ekipe, ki ga poleg Saša Hribarja sestavljata še stara mačka Jure Mastnak in Tilen Artač, pričelo še bolj intenzivno sejati ideje v rodovitno imitacijsko njivo. Med nami se je spletla posebna vez in na krilih nove energije se vsak petek nekaj minut čez 10. uro na 1. programu Radia Slovenija zgodi nekaj posebnega. Če ne verjamete, preverite ...« (smeh)

Lidija Razložnik

Kaj pa, če je vse res?

V prejšnji številki smo objavili kar nekaj šal, ki so nastale v času koronavirusa in ki jih beležijo ter shranjujejo v Etnološkem muzeju. Na zapis se je odzval naš bralec Andrej Bolčina z Dolenjih Brd. Takole je zapisal:

Vicev o policiji in o D. Trampu ni, ker je vse res. Naš slovenski zet nas je iz Amerike obvestil, da bi bolnikom za covid-19 kar v žilo vbrizgal razkužilo. Uspeh je zajamčen. Viruse bi izničili, če bi pri tem umrl tudi kakšen bolnik, bi bila to le kolateralna škoda.

To genialno odkritje našega prijatelja iz Amerike bi bilo morda dobro razširiti tudi na druga področja zdravstva. Lahko bi žolčne in ledvične kamne zdravili kar s Calgonom. »Eno žličko Calgona na dan, pa grejo kamni stran.«

Natečaj KUD Trata Gorenja vas

Kulturno-umetniško društvo Gorenja vas razpisuje natečaj z naslovom Ilustrirana kratka zgodba. K sodelovanju vabijo vse otroke od 7. do 14. leta. Kratka zgodba z ilustracijo (svinčnik, akvarel, barvice, flomaster, voščenka) je lahko povezana s koronačasom, lahko je povsem domišljjska. Sprejemajo tudi stripe. Izdelke lahko otroci pošljejo do 30. maja 2020 na e-naslov: jana.rojc@guest.arnes.si.

Zgodba in ilustracija naj bosta na formatu A4 s podpisom na spodnji strani spodaj: ime, priimek, starost, bivališče.

Člani društva bodo izdelke pregledali in jeseni razstavili v prostorih Krajevne knjižnice Gorenja vas. Razstavljeni izdelki bodo nagrajeni z diplomom.

Dodatne informacije: KUD Trata Gorenja vas, tel. št.: 031/250-723. J. R.

Kljub epidemiji nadaljuje s pripravami

Smučarska skakalka Ema Klinec je ena tistih športnic, ki ji je epidemija novega koronavirusa 'vzela' zadnji del zimske sezone. Pred predčasnim zaključkom sezone smučarskih skokov je bila v skupni uvrstitvi v seštevku Svetovnega pokala na osmem mestu.

Zadnja sezona je bila za smučarske skakalke, tudi za Ema Klinec, zaradi koronavirusa krajša.

V tekoči sezoni je najbolj vesela drugega mesta v Klingenthalu. »To je bil res velik uspeh, saj je šlo šele za tretjo tekmo svetovnega pokala po poškodbi. Veliko sta mi pomenila tudi vnovični dvojni naslov državne prvakinja in šesto mesto na Ljubnem, kjer sem bila s tretjim mestom po prvi seriji v igri za stopničke.« Novica o prekinitvi sezone je smučarske skakalke ujela ob odpovedani zadnji tekmi RawAir turneje v Trondheimu. Tako sta odpadla tudi zaključek in finale svetovnega pokala v ruskem Chaykovskem. »Glede na to, da je bila to sezona po poškodbi, sem z njo zadovoljna,« pove Ema in doda, da kljub temu ostaja nekaj grenkega priokusa, saj jo je začela res dobro, vmes zanihala in se s formo proti koncu spet dvigovala. To je zanj tudi spodbuda za naprej. Njeni cilji so visoki in takšni ostajajo. »Za to pa

je potrebno opraviti popolnoma vse, za kar mi je letos zmanjkalo časa in energije, saj sem imela precej dela s saniranjem poškodbe kolena.«

Na trening v bližnjo okolico

Na sezono trenutno gleda, kot da virusa ni. Predstavlja ji priložnost, v kateri lahko najde veliko pozitivnega. Znova je pred novim izzivom sezone, sveža in maksimalno pripravljena. »Vrhunec nas čaka s svetovnim prvenstvom v Oberstdorfu. To je tudi glavni cilj.«

Poletje namerava izkoristiti za dobre priprave, saj tekem vsaj do septembra še ne bo. Kot pravi, je tudi sama potrebovala nekaj časa, da je spoznala, kako nas je novi virus sploh prizadel. Najbolj se je situacija kazala pri treningih, ki so jih izvajali po individualnih programih. »Trebalo je bilo najti ustrezen prostor za izvajanje čim večjega števila

različnih vaj. Na srečo imam okoli hiše dovolj narave in ne potrebujem veliko, da obujem čevlje in izvajam vaje, ki nam jih je napisal trener.«

Več časa tudi za druge dejavnosti

Nekaj več časa pa je lahko namenila tudi stvarjem, ki niso povezane s športom.

Kot je povedala, je najbolj uživala, ko ji je uspelo sestaviti veliko Rubikovo kocko velikosti 5 x 5. Prijetno ji je bilo tudi, ko je svojo sobo okrasila z novimi risbami na steni, ustvarjala v kuhinji, hodila na sprehode, pospravljala, brala knjige, pogledala kakšen film ali oddajo. Sprotno delo je med sezono pri študiju težje uresničevati, zato je to želela nadoknaditi.

Vmes ji je čas popestrilo tudi prostovoljno delo na hmeljišču. »Res sem bila vesela, da smo slovenski športniki stopili skupaj ter pomagali. V enem dnevu smo na njivah tako postavili vse, da bo slovenski hmelj lahko rasel in pivo imelo najboljši okus,« je še povedala Ema.

Kristina Z. Božič

Koča na Blegošu spet odprta

PD Škofja Loka sporoča, da je koča na Blegošu ponovno odprta, a prosijo planince in obiskovalce, da upoštevajo ukrepe za zmanjšanje možnosti prenosa okužb. Ob prihodu si je potrebno razkužiti roke, dosledno upoštevati navodila osebja glede zagotavljanja zadostne medosebne razdalje 1,5 metra, odlaganja torb in garderobe, načina naročanja hrane in pijače, uporabe jedilnega pribora in jedilne posode, plačevanja storitev ter zbiranja odpadkov. Z rokami se ne smejo dotikati obraza, zlasti ne ust, nosu in oči, ter si roke razkužijo po dotikanju katerih koli nečistih površin ali predmetov že med obiskom pa tudi ob odhodu.

L. R.

Člani B iz PGD Sovodenj prvaki v spajanju sesalnega voda

Z zadnjo tekmo v organizaciji PGD Zalog pri Cerkljah in soorganizaciji Gasilske zveze (GZ) Slovenije se je konec februarja v športni dvorani osnovne šole Simona Jenka v Cerkljah na Gorenjskem zaključilo pokalno tekmovanje Gasilske zveze Gorenjske (GZG) v spajanju sesalnega voda (SSV) 2019/2020. Obenem je bila ta tekma tudi tretja tekma državne zimske lige v SSV, ki jo prireja GZ Slovenije.

Gorenjska zimska liga SSV 2019/2020 je bila letos organizirana že četrto leto zapored, nanjo pa je bilo prijavljeno rekordno število ekip iz celotne gorenjske regije, in sicer 12 ekip članic ter 20 ekip članov. Med ligo je bilo od začetka novembra 2019 do konca februarja 2020 organizirano pet tekem. Prvo tekmo so organizirali člani PGD Komenda, drugo člani PGD Sovodenj (7. memorial Mirana Bogataja), tretjo člani PGD Naklo, četrto člani PGD Begunje na Gorenjskem in peto člani PGD Zalog pri Cerkljah.

GZ Škofja Loka in občinsko gasilsko poveljstvo Občine Gorenja vas - Poljane so zastopale štiri ekipe iz PGD Sovodenj in PGD Poljane. Člani A PGD Poljane so dosegli končno 11. mesto, člani B PGD Poljane pa osmo mesto. Bolj uspešni sta bili ekipe iz PGD Sovodenj. Članice 6M PGD Sovodenj so dosegle končno tretje mesto, člani B PGD Sovodenj pa so osvojili prvo mesto in tako postali prvaki pokalnega tekmovanja GZG v SSV za leto 2019/2020.

Boštjan Peternej

Člani PGD Sovodenj – pokalni zmagovalci v spajanju sesalnega voda. Članice (čepijo) so osvojile skupno tretje mesto.

Foto meseca

V zadnjem mesecu smo prejeli občutno več vaših posnetkov, kot jih prejmemo sicer, kar kaže na to, da ste dneve med epidemijo preživljali veliko preživljali v naravi v lovu za dobrim počutjem in lepimi fotografijami. Hvala vsem!

»To bo letos hrušk! Konec aprila se je drevo popolnoma odelo v belino. Pravo veselje ga je gledati in poslušati brenčanje življenja okoli nje,« je k sliki, posneti v Zadobju, pripisala Marija Bizovičar.

Cel niz fotografij nam je poslal Uroš Gantar, zgornjo, ki jo je naslovil Smreka počiva na skali, pa smo odbrali za objavo v tej rubriki. Ob njej je zapisal: »Že pred mnogimi leti je Mežnarjeva Francka z Gore (Malenski Vrh) dejala: 'Bog varuj, da bi kdaj to smreko posekali, ko je pa tako lepo počivati pod njo!'«

Dva motiva iz narave nam je poslal tudi Blaž Mravlja s Hotavelj. Na prvi je ujet sončni vzhod na Slajki, drugo pa je naslovil kar Pogled v nebo.

Ob izgubi Vaših najdražjih smo Vam na voljo za svetovanje in na vašo željo za Vas v celoti opravimo vse storitve potrebne za pogrebno slovesnost.

PONUDBA

za pokopališča: Gorenja vas, Poljane, Javorje, Lučine, Leskova, Stara in Nova Oselica, Žiri

- prevozi od kraja smrti (na dom, v mrtiško vežico, na upepelitev, po Sloveniji in v tujini)
- prodaja pogrebne opreme
- postavitve odra na domu
- dobava in dostava žalnih aranžmajev
- naročilo pevcev in trobente
- naročilo bele golobice
- povečava in okvirjanje fotografije pokojnega
- fotografiranje in snemanje pogreba
- posredovanje osmrtnic
- izkopi klasičnih in žarnih jam
- urejanje pokopališč in grobov
- klesanje in zlatenje črk
- prekopi
- ureditev dokumentacije
- svetovanje

POGREBNE STORITVE, HIPNOS d.o.o., Žlebe 98, 1215 Medvode, P.E. Barletova cesta Preska - Medvode
telefon: 01/ 361 35 89, www.hipnos.si

www.hipnos.si

24-urna dežurna številka: 051 620 699

hipnos@hipnos.si